

KÜRTÖS

XIX. évfolyam 3. szám

Közéleti havilap

2021. március

Ára 0,50 EUR

Nem mindegy, hogy hányan vagyunk!

NÉP SZÁMLÁLÁS 2021

Ebben az évben népszámlálást tart Szlovákia. Tízévenként nyilatkozunk személyi, családi és egyéb közösségi mivoltunkról, hovatartozásunkról. Ha majd a választás eredményét kiértékelik, láthatjuk a változásokat, mi lett jobb, mi rosszabb, mi növekedett, mi csökkent. Vannak adatok, melyek nem érdekelnek bennünket, de vannak adatok, melyek kell hogy érdekeljenek minket. Ilyen életbe vágó - és szó szerint értendő - tények, amelyek meghatározzák jövőnket, a mi nemzeti hovatartozásunk, valamint anyanyelvünk használata. Hogy miért fontos ez a mi életünkben? Mert ettől függ jövőnk, fennmaradásunk. Majd mindent a számok határoznak meg, pl. hogy egy falu vagy város mennyi állami támogatást kapjon, az a lakosság számától függ. Hogy egy nyelvi közösség milyen segélyben részesüljön, ugyancsak a közösséghez tartozók számától függ. De mindez csak eszköz, végső soron megmaradásunkról van szó, mert ha nincs lehetőségük gyermekeinknek édesanyjuk nyelvén tanulni, csak idő - és nem is sok idő! - kérdése, és nemzetünk eltűnik, beleolvad a környezetébe. Két-három generáció alatt képes eltűnni egy-egy nemzeti kisebbség.

Nem tudom megérteni, hogy miért kell bizonygatnunk azt a magától értődő alapkövetelményt, hogy mindenki maradjon hű nemzetiségéhez, merje vállalni származását, nyelvét, gyökereit? Amikor pl. az amerikai magyarok harmadik generációs gyermekei beszélnek magyarul, holott azt mondhatnánk: soha sem lesz rá szükségük, akkor bizony el kell hogy szégyelljük magunkat. Mert mi itt maradunk szülőföldünkön, amit őseink vérrel-karddal megvédték, verejtékes munkával megszépítettek, és nekünk félve átadtak, mi meg ezeréves kultúránkat, nyelvünket könnyedén feladjuk, megtagadjuk? Miért? Kényelemből, gyávaságból, haszonlesésből? Akinek az anyanyelve csak annyi, mint egy divatjamúlt, ócska gúnya, amit levetünk, és egy másikat veszünk magunkra, annak más érték sem érték, csak bizonyos ideig-óráig, amíg hasznot húzhat belőle! Az egyik faluból egy ügyes, csinos, főiskolás lány a Balatonnál nyaralt, ott megismerkedett a belga fiatalemberrel, és ebből - mint ahogy mondani szokás - szerelem lett első látásra. Nem sokkal később házasságot kötöttek, melyben két gyermekük született, egy fiú és egy lány. Az édesanya gyermekeit magyarul is tanította, az édesapa flamandul, és megindokolták - bölcsen -, hogy úgy van rendjén, hogy a gyermek szülei nyelvét beszélje! Egyszerű, logikus érvelés. Azt hiszem, nem kell tovább senkit sem győzködni, hogy a népszámláló nyomtatványon hová tegye a nemzeti és nyelvi hovatartozás jelét, mert ha mindannyian becsülettel kiállunk magunk mellett, nem egy kihaló, eltűnő népcsoport leszünk, akik legfeljebb a jövő történelemtényekben maradunk meg, mint egy valaha itt élt nemzet!

György Ferenc

Petőfi Sándor:

VAN-E EGY MAROK FÖLD...

Van-e egy marok föld a magyar hazában,
Amelyet magyar vér meg nem áztatott?
Haj, de már nem látszik a nagy ősök vére,
Fiaik befesték újra feketére
A földet, rákenték a gyalázatot!

S így hazugság itt az örök-igazság is,
Hogy az oroszlán nem szülhet nyúlfiat;
Ti dicső apák, ti bajnok oroszlánok,
Ha ti a halálból most föltámadnátok,
És látnátok satnya maradéktokat!

S ez a faj dicsekszik őse érdemével,
Híres hajdanával úgy hetvenkedik...
Hát majd a jövőnd fog-e dicsekedni
Mivelünk? vajon nem fogja emlegetni
Orcapirulással e kor gyermekit?

Erre semmi gondunk. Tengünk, mint az állat,
Megelégszünk azzal, hogy van kenyérünk,
Messze elmaradtunk a világ sorától,
Kitöröltek a nagy nemzetek sorából,
Élni nem tudunk és halni nem merünk.

Szégyen, szégyen! egykor mi valánk a sorsnak
Számadó könyvében a legelső szám.
S most leghátul állunk semmit nem jelentve...
Kik lábunk ölelték egykor térdelve,
Most arcul csapkodnak... szégyen rád, hazám!

S jaj nekem, százszor jaj, hogy szülöm ellen kell
Kart emelnem, hogy megostorozzam őt,
Gyermek a szülőjét!... engem jobban éget
A seb, melyet rajta vágok; és nagy vétek,
Jól tudom, az ily tett ég és föld előtt.

S én ezek dacára sem fogok pihenni
Érezek bár százszor több fájdalmakat,
S verjen meg bár engem a nagy isten érte...
Addig ostorozlak, nemzetem, míg végre
Földdobog szíved, vagy szívem megszakad!

„Ezeréves írott történelmünk sorozatos vereségek átvészelésének iszonyúan egyszerű története. Mindig van egy tatárjárás, de valahogy túléljük. A magyar népnek (...) nemzeti vallása a történelem: a megpróbáltatások mindent kibíró elviselésének a történelme. Fejünk zúg a sorscsapásoktól, de szívünk csordultig van a büszkeséggel, hogy mégse pusztult ki nemzetünk.”

(Stephen Vizinczey)

Beíratás az 1. évfolyamba

Várhatóan április közepéig kerül sor az elsősök beíratására a 2021-2022-es tanévre. Valószínű, hogy a koronavírus-járvány miatt és az érvényben levő rendeletek alapján a szülők gyermekeik nélkül jelennek meg, de ez még változhat. A lényeg: hozzák magukkal személyi igazolványukat és a beírandó gyermek születési bizonyítványát. Legtöbb iskolában lehetőség nyílik a beíratkozás elektronikus módjára is. Ebben az esetben a kért okmányokat elektronikus úton kell elküldeni az iskola e-mail-címére.

Kezembe került a minap a Palóc Társaság kiadványa a Palócföldi Pedagógusok X. Találkozója alkalmából. Z. Urbán Aladár szerkesztésében látott napvilágot 2002-ben a NE HAGYJÁTOK A TEMPLOMOT S AZ ISKOLÁT! című füzetecske, amelyben tények és adatok olvashatók a magyar iskolák leépítéséről a járásban.

Érdemes idézni a kiadványból.

„A Nagykürtösi járás egy 1968-as politikai döntés alapján jött létre 1969. január 1-én. Akkor 27, azaz huszonhét magyar tanítási nyelvű iskola működött a területen. A magyar iskolák leépítése már 1969-ben elkezdődött. A járási nemzeti bizottság 1976-ban a 2567-2581 sokszorosított szám alatt „értékelte” a megtett utat, és tárgyalt a további lépésekről.

Az eredmény nem maradt el! A tanulók száma 1968. szeptember 15-én 2003 volt! Az 1989-90-es tanévben 745! Az adott időszakban a létszámcsökkenés 69,2 % volt! Az óvodákba 1968-ban 639 gyermeket járatnak a szülők, 1989-ben már csak 334-et! A csökkenés 48,09 % volt!”

A rendszerváltásig 20 magyar iskolát szüntettek meg. Elsőnek az 1969-70-es tanévben 26 tanulóval a zsélyi kisiskolát. Három év elteltével az 1973-74-es tanévben a rárósműlyadi (25 tanuló) és a gyürki (14) iskolát. Innentől kezdve szinte menetrendszerűen minden évben megszüntettek 2-3 magyar iskolát mégpedig az alábbi sorrendben: Dacsókesziben (16), Apátújfaluban (21), Csalárban (18), Terbegecen (16), Felsőzellőben (15), Ipolynagyfalun (14), Nagycsalomján (19), Kőkesziben (17), Ipolykeszin (23), Kelenyében (32), Ipolykérben (18), Szécsénykovácsiban (22), Óvárban (20), Ipolyszécsénykén a felső tagozatot 176 tanulóval, rá egy évre az alsó tagozatot is 34 gyerekkel.

Következett Kóvár (14) és Ipolyhídvég (34).

Bussán a vegyes igazgatású alapiskola magyar tagozata az 1995-96-os tanévben szűnt meg 26 tanulóval. Ehhez kapcsolódik a kiadvány egyik írása is. „Áprilisban történt. A Bussai Alapiskolába szülői értekezletet hívtak össze, melyen a (minden)hatóság szószólói kerekperek közölték (államnyelven) a megszeppent szülőkkel, hogy gyermeküknek ezentúl csudájó dolga lesz az államnyelvű iskolában, mert a csökevény magyar

nyelvűt egy tollvonással megszüntetik.” Kiderül a cikkből, hogy a 26 magyar szülőből 19 automatikusan szlovák iskolába adta csemetéjét, a maradék hét magyar iskolába (Losoncra, illetve Ipolyvábóra).

Napjainkban Ipolybalogon, Ipolynyéken és Ipolyvábón teljes szervezetszerű magyar alapiskola, Csábon és Lukanényén vegyes tagozatú alapiskola működik. Ezeket a tanintézményeket alig 300 tanuló látogatja. Csak az elmúlt 30 év alatt felére csökkent a magyar iskolába járó gyerekek száma, hogy az 1968-as létszámot már ne is említsem! Mindez azonban csak részben indokolható a gyermekszületések számának jelentős csökkenésével.

Miért hozakodtam elő a múlttal? Azért, hogy lássuk, hová vezetett a magyar iskolák megszüntetése. Ugyanis az elmúlt rendszerben a lenini nemzetiségi politikát szajkózó szlovák elvtársak nagyon is tudatosan törekedtek a magyarok asszimilálására. Első lépésben az anyanyelvi iskolák megszüntetése bizonyult a leghatásosabb módszernek. Hiszen azokon a településeken, ahol bezárt a magyar iskola, sok szülő nem a lakhelyéhez közelebbi magyar, hanem a távolabbi szlovák iskolát választotta gyermekének. S mint tudjuk, a szlovák iskolába járó magyar gyerekek többségének nemzeti öntudata bizony nagyon gyenge lábakon állt. Ritka kivételtől eltekintve felnőttként sem erősödött identitástudata, és nagyon leegyszerűsítve, lett belőle ún. „szlovmagyar.” Akinek nemcsak a gyerekei, de már az unokái is a szlovák iskolák létszámát gyarapítják.

Visszatérve a jelenbe, nagy kérdés, hogy a magyar szülők közül hányan íratják majd a csemetéjüket magyar anyanyelvű iskolába a 2021/2022-es tanévben? Jó volna tudni azt is, hogy az ideai népszámláláskor magukat magyar nemzetiségűnek valló szülők közül vajon hányan járatják/járatják gyermeküket, illetve íratják majd iskolaköteles gyermeküket szlovák iskolába?

Végezetül egy érdekes történet arról, mennyire fontos, hogy a gyermek anyanyelvén sajátítsa el az alapvető ismereteket. Vegyes tagozatú gimnáziumban szlovák osztályokban is angolt oktató magyar nemzetiségű tanár mesélte: A szlovák osztályban történt. A diákoktól angol szavakat kértem lefordítani szlovák nyelvre. Az egyik diáklány megszólalt magyarul. „Tanár úr, én csak magyarul tudom a szó jelentését.” Csak melleleg jegyzem meg, hogy az osztályban egy kivételével a diákok magyarok, vagy folyékonyan beszélnek magyarul. A tanórák közti szünetekben legtöbbször magyarul beszélnek egymás között.

Azt már én teszem hozzá, hogy ilyen erővel magyar iskolába is járhattak volna...

B.Gy.

Ne feledd, magyar vagy!

Nezabudni, kto si!

Nép-
számlálás
2021

Sčítanie obyvateľov 2021

RÁKÓCZI
SZÖVETSÉG

Magyar
Iskola-
választás
Volba maďarskej školy

Tavaszi ébredés

„Dicsőséges nagyurak, hát / Hogy vagytok? /
Viszket-e egy kicsit a / Nyakatok? /
Uj divatu nyakravaló / Készül most /
Számotokra... nem cifra, de / Jó szoros.“

(Petőfi Sándor)

A minap találkoztam egy kisdíákkal, egy örökmozgó, állandóan csacsogó kislánnyal az üzletben, alig ismertem meg, de nem az arcát fedő maszk miatt, hanem ahogy állt és nézett, fásultan, kedvszegetten, mintha nem is ő lett volna. Kérdem: beteg vagy? Nem - válaszolta. Akkor mi a baj? - kérdezem tovább. „Annyira hiányoznak az iskolatársaim, az iskolai tanulás, még a tanító nénik, bácsik is... és a lelkiatya is...“ És ekkor még jobban megértettem: mennyire megváltozik az ember, ha nem kapja, kaphatja meg az alapvető szükségleteit, igényeit, az ő esetében a szabad jövőst-menést, futkározást, a pajtásaival való személyes együttlétet...

Az ember szabad lény, mert Isten szabad akarátú gyermeke. Bennünket tehát nem az ösztöneink, az esetleg belénk helyezett programok irányítanak. Félreértés ne essék, nem azt mondtam, hogy minden korlátot ledönthetünk, bármit megtehetünk minden következmény nélkül. Hogy szabadságunk ne váljon szabadossággá, Isten atyai szeretetében megmondta, hogy mi jó és mi rossz, mi válik javunkra és mi kárunkra. Ezért, hogy ne kelljen a saját kárunkon megtapasztalnunk a rosszat és annak következményeit, készen kaptuk a biztos útbaigazítást, ezeket Isten parancsolatainak nevezzük. Amikor Isten bennünket így ellátva teremtett a Földre, sajnos a büszke, öntelt bukott főangyal nem bírta elviselni, hogy mi, a tőle sokszorosan kevesebb képességű emberek üdvözülhetünk, ha az Istenre hallgatunk, ezért bevetette bukott énjének lényegét, a hazugságot, és az első emberpárt rászedte, hogy inkább neki higgyen, mintsem Istennek. És azóta ez a próbálkozása - sajnos - beválik, mert az emberek minduntalan szeretnének Isten útbaigazító segítségére, parancsolatai nélkül, úgy mond „szabadon és függetlenül“ élni. És ekkor követik el a bűnököt, amikkel a szívükben nem boldogok, és ha életük az istenellenesség, vagy az istennélküliség állapotában ér véget, a sátán elérte célját: az ilyenek elkárhoznak. A nagybőjt elsődleges célja tehát a bűntől való szabadulás, aminek ezek a fázisai: a bűnt fölismerni és beismerni, majd a bűnt megbánni és elvetni, végül a bűnbánat szentségében, Isten irgalmas szeretetében szentségében örökre megszabadulni tőle. Ez az ember igazi tavaszi ébredése! A lélek feltámadása, amit aztán húsvét örömeiben megünnepelünk. A pogány görögök azt mondták, hogy „ép testben ép lélek“, mi, keresztények meg azt, hogy az ép lélek eredményez ép testet, mert lelkünk állapota kihat testünkre. A hetvenes években egy amerikai intézet azt tanulmányozta, hogy egyes bűnök miként hatnak a testre, milyen betegségek kiváltói. Ez esetben a rettegett koronavírus is kevesebb eséllyel szedné áldozatait, mert testünk-lelkünk jobban ellenállna neki. Egy magyarországi egyházi fenntartású öregek otthonának lakói úgy vészelték át a járványt, hogy nem is tudtak róla, mert kiegyensúlyozott, békességes, szeretetteljes életük elég immunitással rendelkezett a kór ellen. A bűn tehát egész embervoltunkat támadja: testünket, lelkünket, akaratunkat, értelmünket és érzelmeinket. És ha az ember ezáltal elveszti életének célját - amit a Katekizmus első kérdése és válasza ad meg: Miért vagyunk a világon? Hogy Istent megismerjük, szolgáljunk és szeressük, és ezáltal üdvözüljünk -, akkor élete tengődés, céltalan jövés-menés, bukások és megalkuvások sorozata.

Sapiénti sat = A bölcsnek elég, tarja egy latin közmondás, ennyit a tavaszi ébredésről és az azt követő újjászületésről. Látjuk tehát teendőnket, és ha meg is tesszük, amit tennünk kell, akkor életünk nem lesz fásult, kedvetlen, félelmekkel teli, mert ha lelkünk megszabadult a bűnök koloncától, a Szentlélek jelenléte vigaszt és bátorítást ad, imádságos életünk Istennel fűz össze, jócselekedeteink pedig felebarátainkkal kapcsolnak testvéri közösségbe. Áldja meg az Isten elhatározásainkat, és újítsa meg istengyermeeki életünket.

György Ferenc

Az 1848-as év januárjától forradalmi hullám söpört végig Európán: Itáliában, Franciaországban, a német államokban, s nem állt meg a Habsburg Birodalom határán sem. Magyarországon már az 1840-es évek közepén kiéleződtek az ellentétek az császári udvarhoz hű konzervatívok és a liberális reformokat akaró ellenzék között. 1846-ban megalakult a Konzervatív Párt. Programjukban magukat fontolva haladóknak nevezték, látszatreformokat javasoltak. Az ellenzék oldalán politikai körök alakultak, amelyekből 1847-ben szerveződött az Ellenzéki Párt. Kidolgozták a teljes polgári átalakulás programját (Ellenzéki Nyilatkozat). Megjelentek a radikális irányzatok is, akik a gyors, radikális változtatások hívei voltak. Törzshelyükön, a Pilvax kávéházban több egymást átfedő csoportot alkottak: Fiatal Magyarország, Tízek Társasága. Nézeteik, műveik a Jókai által szerkesztett Életképekben jelentek meg. Ilyen körülmények között került sor 1847 novemberében a rendi országgyűlésre Pozsonyban, ahol kiegyenlítették voltak az erőviszonyok, az első hónapokban csupán meddő vita folyt. Az európai forradalmak jelentőségét Kossuth ismerte fel. 1848. március 3-i felirati javaslatában közteherviselést, jobbágyszabaddítást, felelős magyar kormányt követelt. Az osztrák tartományok számára is alkotmányt kért. Március 11-én Prágában, 13-án Bécsben is kitört a forradalom. Az országgyűlés elfogadta a felirati javaslatot, és 15-én reggel küldöttséget menesztett Bécsbe a törvények szentesítésére. Mít sem tudtak arról, hogy Pesten is kitört a forradalom. A pesti ellenzék petícióval akarta segíteni Kossuthék pozsonyi küzdelmét. Megfogalmazták a 12 pontot. Március 14-én este érkezett a bécsi forradalom híre Pestre. Petőfi, Jókai, Vasvári Pál, Irinyi József és a Pilvax-kör többi tagja az azonnali cselekvés mellett döntött. 15-én reggel az egyetemi ifjúságot maguk mellé állítva cenzúra nélkül kinyomtatták a 12 pontot és a Nemzeti dalt. Délutánra az egész város forradalmi lázban égett. Erőszak és vér nélkül győzött a forradalom. A Helytartótanács vezetői teljesítették a tüntetők követeléseit. Este a Nemzeti Színházban ünnepi hangulatban adták elő a korábban betiltott Bánk bánt. Az események felgyorsultak. V. Ferdinánd jóváhagyta a készülő törvényt, és az első független magyar miniszterelnöknek kinevezte Batthyány Lajost. Április 11-én elfogadták, a király pedig szentesítette a polgári Magyarország alapjait lerakó új törvényt. Az ország alkotmányos királysággá alakult. Felszámolták a kiváltságokat, felszabadították a jobbágyságot, rögzítették a szabadságjogokat. Kimondták Magyarország és Erdély egyesülését: az Uniót.

A világháló nyomán

Mivel 2020-ban járásunkban, Ipolyszécsénykén került volna sor a VII. Palóc Világtalálkozóra, ezért lapunkban minden hónapban egy oldalon ezzel a témával, azaz a palócsággal foglalkozunk. Az írások szerzője a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum igazgatója, Limbacher Gábor, aki a téma szakavatott ismerője. Cikksorozatunk nem titkolt célja, hogy népcsoportunkat, a palócokat, tulajdonképpen saját történelmünket még jobban megismerjük.

A böjti időszak fölhívja figyelmünket: úgy éljünk, hogy porból lettünk, és porrá leszünk. Segíti, hogy tisztában legyünk, tisztába kerüljünk önmagunkkal, mivel tunkkal és helyünkkel, akár vallásosak vagyunk, akár nem. Segít, hogy tisztában lássuk Istent és az Ő titkait, lehetővé teszi a vele való bizalmas szeretetkapcsolat építését.

Imádság, böjt, irgalmasság egységbe tartozik, és egymást élteti. A nagyböjt irgalmas indítását jelentette Szihalom hevesi faluban, hogy a hívek hamvazószerdán kenyeret, nyers ételféleségeket vittek a templomba. Szentelés után a pap a szegények között osztotta szét. Régi népi mondás szerint, aki hamvazkodik, annak nem fáj a feje. Előfordult, hogy a templomból hazatérők összedörzsölték homlokukat az otthon maradtakkal, hogy azoknak se fájjon a fejük.

Máriácska nagyböjti feketében, Szanda

Nagyböjt - vasárnapi szentmiséről hazafelé tartó asszonyok, Terény

Palócföld-szerzte elterjedt mondás volt, hogy ha nagyböjtben táncolnak, lehullnak a fákról a virágok, lehull a szilva. Szandán az út menti kis-kápolnában lévő „Máriácskát” hamvazószerdán fekete gyászba öltöztették, s majd húsvétra kapott fehér ruhát. Egyik-másik palóc faluban hamvazószerdán, „szárazszerdán” azokat az eladósorban lévő lányokat csúfolták ki, akik a farsangban nem mentek férjhez. A legények „kiszít szűrtek”, cserépfazékba tehéntrágyát tettek, s a fazekat a lányos ház ajtajához vágták, aztán elszaladtak.

Nagyböjt a Palócföldön

A régi idők böjti fegyelme igen szigorú volt. A böjti napokon csak kenyeret, sőt és száraz növényi eledleket volt szabad enni, és csak egyszer ehettek napjában. Ennek az épületes, önmegtartózkodó életnek számos példája és nyoma maradt fenn népünk körében. Nem zsírral, hanem növényi olajjal főztek. Hamvazószerdán ezért az edényeket fahamuval kilúgozták, hogy a zsírnak még csak nyoma se maradjon az edényeken. Mátraderescsén a fazekak súrolása közben mondogatták: „Ki sonka, be kiski!” (Kiszi/kisze a korpából készült böjti savanyúleves.) A parasztságra a 19. század végéig szinte általánosan jellemző volt, hogy nagyböjtben csak növényi eledleket fogyasztottak. Az újabb és újabb egyházi könnyítésekkel azt tartották, hogy „könnyű a böjt túrón, kenyéren”, vagyis hiányzik belőle az önmegtartózkodás. A nagyböjti penitenciának, azaz elkövetett bűneink megbánásának közepkorias kemény fajtája volt a negyvenölés, legtovább talán a Palócföldön. Aki felfogadta magában, naponta csak egyszer evett naplemente után a nagyböjt egész ideje alatt.

A nagyböjt vasárnapjai általában külön nevet viseltek: az első sokfelé csonkavasárnap, a második Bujákon nevetlenvasárnap, a harmadik ugyanitt fehérvasárnap, a negyedik guzsalyvasárnap. Utóbbit Hollókőben csíkvasárnapnak mondják. A két elnevezés jelentése összekapcsolódik. A guzsaly megnevezés az asszonyi szövés-fonás befejezését jelenti. Tavaszodik, kezdődik a mezei munka. Mihálygergei és medvesaljai jellemző hagyomány szerint guzsalyvasárnap hosszú metélt tésztát kell enni, hogy majd vékonyszálú legyen az új kender.

Nagyböjt 5. vasárnapja a feketevasárnap, hete a fekete hét, ekkor vetették a mákot, hogy ne legyen ragyás. A vasárnap nevéből érthető, hogy régebben a falusi asszony- és lánynép fekete gyászba öltözve ment a templomba. Liturgikus hagyományként feketevasárnaptól a feltámadási szertartásig a templomi feszületeket, továbbá a főoltár képét violaszín lepellel eltakarják. Többfelé odahaza is letakarták a szentképeket fekete kendővel, ruhával, amint a templomi oltárokon látták. Mindez Krisztus megváltó áldozatára való figyelemfelhívásul szolgált. Feketevasárnapra többfelé mákos tésztát, babot, lencsét főztek ebédre.

Gyümölcsoltó Boldogasszony, a tavaszi napéjegylenlőséggel a fényes félévbe átlépés ünnepe (március 25.) idén virághétre esik, amikor a Szent Szűz méhébe fogadja a Fényt, az Isteni Magzatot. A Fény legyőzi a Sötétet, midőn Krisztus

Nagyböjti oltárterítő mellékoltáron Krisztus szenvedése eszközeivel, Bussa

megváltó műve beteljesül, életáldozatával legyőzi a Gonoszt, majd harmadnapra föltámad. Ez lesz húsvét, amit minden évben a két fő fénylő égitest, a Nap és a Hold együttállása jelöl ki: húsvét a tavaszi napéjegylenlőség utáni holdtöltét követő vasárnap és hétfő. A természet kitavaszkodása ugyanezt látatja velünk. A hagyományozó közösségek, mint a magyar parasztság is, képesek nem csak emlékezni ünnepek alkalmával, képesek nem csak szimbolikusan értelmezni az ábrázolásokat, hanem képesek térben és időben azonosulni az ünnep ünnepeltjével, tartalmával és közegeivel, képesek az ábrázolásban magát az ábrázoltat érzékelni.

Március 24-e és 25-e ilyen összetartozó csodálatos, tápláló ünnep. Az előnap Szent Gáboré. A megjelenő Gábor arkangyal hozza a hírt, a csodálatos hírt. E mozzanat romolhatatlan és erendően édeni világot idéz, ahol a szó nem súlytalan beszéd, hanem a szó valóságot teremt. Csodálatos valóságot. Édenből való kitaszíttottságunk végét, harmónia nélküli létünk végét, halandóságunk-végességünk végét. Gábor üdvözlő köszön(t)ése után azt az üdvöztető hírt hozza, és Isten erejével teremti, hogy ím eljő a Fény, eljő a Világosság a Világosságtól. Eljő a Tökéletesség a Tökéletességtől, valóságos Isten a valóságos Istentől. Szertartásos munkaként ezért a Gyümölcsoltókor végzett gyümölcsfabeoltás volt a legsikeresebb. Ez az időponthoz kötődő munka a hatékonyságon túl is természetfölötti minőséget eredményezett, és tudati háttere szemlélteti az ünnep eredetével, az eredeti idővel való azonosulást: „Gyümölcsoltó Boldogasszonykor beoltott fát nem szabad kivágni, amíg magától el nem hervad. Ha ilyen fát kivágnak, vér jön belőle”, hiszen beoltása Jézus fogantatásával esett egybe.

Ezekben a napokban, virághéten ültették a virágmagokat. Mert az ekkori ültetésből lesz a legszebb a virág. Ekkor nem lúgoztak, mert lemosták volna a virágokat a fákról. Virágvasárnapal megkezdődik a nagyhét. A húsvétot

Virágvasárnapi barkaszentelés, Palást

megelőző hétvégén, virágvasárnap ünnepljük Jézusnak számára való diadalmas jeruzsálemi bevonulását. Sokan a nép közül ruhájukat terítették az útra, mások ágakat törtek a fákról, és Krisztus elé szórták. Az előtte járó és utána tóduló sokaság így kiáltozott: Hozsanna Dávid fiának! Áldott, ki az Úr nevében jön! Hozsanna a magasságban! (Mt 21, 8). Krisztus jeruzsálemi bevonulását mintegy újra megélik a virágvasárnapi szentelt barkás körmenetben.

Asszony mise után megy a temetőbe, Palást

A barka nagyrabecsült szentelmény, Krisztus bevonulásának tanúja és emlékjele. Ferences magyarázat szerint azért szentelik, hogy azon hívek, akik ájtatosan fognak vele élni, minden testi s lelki veszedelmektől Istennek kegyelme által megőriztessenek. Akik hazaviszik e megszentelt ágakat, az ördögnek minden ártalmától mentesek legyenek. Hogy azoknak mindennapi szemlélése minket arra intsen, miképpen kell a mi életünknek ártatlansággal, azaz a jóságos cselekedeteknek gyakorlásával virágoznia. A lakásba nem vitték be, mert azt tartották, hogy akkor nem kelnek ki a kislibák, vagy sok lesz a légy. Az eresz alá szúrták, hogy a villámcsapást elkerüljék, vagy az istállóban a gerenda fölé tették, és amikor

mennydörgött, tűzbe szórtak belőle, szentelt gyertya lángjánál égették, hogy viharkár ne essék. Varsányban úgy tartották, hogy a háznál annyi liba lesz, ahány szem van a barkán. Mikor a legények hazafelé mentek a templomból, a barkával ráverték a lányokra, hogy majd ne csípjé őket a légy. Hasznos szernek tartották torokfájás ellen is, ezért amikor kijöttek a templomból, fiatalok, öregek egyaránt lenyeltek egy-egy szemet a szentelt barkából.

Krisztushoz kötődő, megszentelt volta miatt a virágvasárnapi barka tehát jeles orvosság, és az élet egyéb szükségseiben is hasznos, még a halottak számára is. A matyóknál az eladó lányt

Sírra kivitt szentelt barka, Palást

azért veregetik meg a szentelésről hazahozott barkával, hogy minél hamarabb férjhez menjen. A palóc Bükszék faluban, hogy a ló jól menjen: a barka között ostorhegyet is szenteltetnek a templomban. Szihalmon széna- és szalmakazalba szúrják. Egyes vidékeken, ha valaki a passió alatt a szentelt barkából keresztet csinál, és odahaza felszögezi a pajta ajtajára, akkor a tehén tejét nem bírják majd elvenni. Máshol a szentelt barkát a mestergerenda mellé teszik, mert különben a gonoszok megrontanák a tehenet. Eger vidékén, ha a virágvasárnap szentelt barkával megvesszőzik a tehenet, nem fog véres tejet adni. Hangonyi búcsúszokosok zárándokútjukra is elviszik a barkát, hogy az égiháború, villámcsapás elkerülje őket. Domszló palóc faluban a gyerekek szentelt barkából formált négy keresztet ásnak el a szőlő négy sarkába. Szándán vakondtúrásba szúrták, és az állat nem háborgatta a kertet.

A téltemetés, tavaszvárás, böjtöt követő húsvéti örömvágyás színes, mágiikus megnyilatkozása volt a palócok kiszehajtása, néhol egészen az 1950-es évekig. A böjti savanyúleves nevét viselő kisze szalmával tömött, felöltöztetett és a falun keresztülhurcolt, végül elégetett vagy vízbe dobott fabáb. Lányok, menyecskék, gyerekek ujjongva, énekszóval kísérték. A település határában folyóba dobták, hogy vigye el a víz, vagy elégették, hogy

ne legyen az évben jégverés, betegség, dögvész és villámcsapás. Másrészt biztosították a tavaszt, az egészséget, a bőséget, a „sódart“, sőt a párválasztást és termékenységét is.

Nagyhét. A következő napokban szertartásos munkaként végezték a nagyheti takarítást, meszelést és az évi „gyovónást“, péntek hajnali mosakodást, miközben betartották a böjti fegyelmet is. A paraszti életmód kötött rendjében a 20. századig a palócok évente egyszer, nagycsütörtökön végezték szokásos gyónásukat, áldozásukat, idézve az utolsó vacsora eredeti, meghatározó eseményét, az Oltáriszentség alapítását. Azt tartották, hogy aki nagypénteken „füttyöl“, az Jézus halálakor káromkodik (Ipoly mente). De nagypénteken nem is káromkodtak, mert „ezzel az Úr Jézus halálát kívánnák“ (Rimóc). Mintha Jézus halála nem kétezer éves történelmi tény; hanem jelen idejű aktualitás lenne, füttyülés, káromkodás révén a hozzájárulás felelősségével. A férfiak az asszonytól is megtartóztatták magukat, a legények a lányokhoz egész nagyböjtben nem járhattak. Rimócon, nagypénteken még beszélniük is tilos volt. Általános, hogy a nagyhét estéit imádkozással töltötték. Krisztus elfogatásának idején, nagycsütörtökről nagypéntekre virradóra sokfelé mintegy Jézussal együtt - letakart körmeneti feszülettel - indultak keresztjárásra felkeresni a helyi Golgota színhelyeket, út menti feszületeket, temetői nagykeresztet, kálváriát. Krisztus ott álló feszületeit megcsókolták, mintha csak a történelmi

Kiszehajtás, Szanda, 1950-es évek

keresztre feszítés ideje, helye és keresztje lenne ott. Az így átvirrasztott éjszaka után, hajnalban a patakra mentek mosakodni, mert az elfogott Jézust éppen ekkor lökték a katonák a Cedron patakba.

Bemutatjuk Zolcer Jánost, a „Gorbacsov titkai. Az ember, aki megváltoztatta a világot” című kötet szerzőjét

Hogyan alakult az egykori száguldó riporter élete?

A múlt század 70-es éveinek végén, 80-as éveinek elején a (cseh)szlovákiai magyar újságírók kétségtelenül legbátrabbikának számított a Pozsonyban megjelenő Új Ifjúság hetilap száguldó riportere, Zolcer János. Merész hangú riportjait, úti beszámolóit nagy érdeklődéssel várták és olvasták a lap olvasói. Egy idő után aztán váratlanul elmaradtak cikkei az ifjúsági lapból. Meglepődve hallottuk, hogy a jó tollú riporter, ahogy akkoriban mondták, Nyugatra disszidált. Emigrálásának okairól is olvashatnak az alábbiakban a vele készült interjúnkban.

- *Kezdjük az elején. A bölcsőd Ipolybalogon ringott. Innét indult útjára újságírói pályafutásod. Meglehetősen fiatalon kerültél kapcsolatban a tollforgatással. Hol és mikor jelentek meg első tudósításaid, cikkeid?*

- Első írásomat a pozsonyi Új Szó közölte. Ipolybalogon átadtak a falusiak által épített ravatalozót. Erről írtam egy 10 soros tudósítást. Elküldtem és az Új Szó leköszölte. Sőt, még honoráriumot is kaptam érte. Aztán, amikor ősszel elmentem Kassára az ipari iskolába tanulni, onnan is küldtem a pozsonyi lapoknak kisebb anyagokat, majd riportokat. Szinte mind megjelent. Egy éven belül diákként már annyi pénzt kerestem, hogy a diákotthonból albérletbe tudtam költözni, és nem a menzán étkeztem, hanem a Carpano kávézó pinceétermében. És 18 évesen már a nyári szünidőben az Új Ifjúságnál „brigádoztam”. Az ipari befejezése után a lap állandó munkatársa lettem.

- *Több mint tíz évet töltöttél el az Új Ifjúságnál. Innen emigráltál 1986-ban Jugoszláviába. Miért?*

- Mert elegendő lett mindenből! 10 évig küzdöttem a szabad újságírást. Ebben akkori főnököm, dr. Strasser György mindenben támogatott is, de neki is meg volt kötve a keze. Nem írhattuk le azt, amit gondoltunk, a cikkek öncenzúrázva és további igazi cenzúrával jelenhettek csak meg.

De elegendő lett az élet minden területén. Nem akartam egy olyan országban élni, ahol sem újságíróként, sem emberként, sem magyarként nem élhettem egy teljes életet. Csak egy példa: Pozsonyban a 3 éves kislányommal utaztunk a villamoson. Magyarul beszélgettünk. Meghalotta egy szlovák férfi, toporzékolni kezdett, szinte kényszerítve a villamosvezetőt, hogy addig ne menjen tovább, amíg mi ki nem szállunk. Mindez megtörtént, 1982-ben Pozsonyban. Továbbá 1983-

ban elvették az útlevelemet, mivel néhány nyugat-európai utazásomról (amelyet a hivatalos CKM irodával tettem meg!) nagyon szabad szájúan beszélgettem riportútjaim során a diákokkal.

Szóval elegendő lett abból, hogy hallgatni kell, hogy be akarnak zárni. Magyarországra is csak 2x mehettem egy évben.

- *Ahogy egy interjúban nyilatkoztad, amikor megkaptad a nyugatnémet vízumot, Münchenbe utaztál, gondolom, teljesen ismeretlenül. Mihez kezdte ott?*

- Korábban már jártam Münchenben, volt ott egy ismerős „földi” család. Viszont, amikor éjfélkor megérkeztem és fölhívtam a családfőt, rámtette a telefont, hogy majd hívjam őt másnap reggel. Így, mivel összesen csak 500 DM pénzem volt és egy rosszul záradó koffer, az első éjszakát a pályaudvar vaslépcsőjén töltöttem. Gondolva, ha azonnal elkezdem költeni a pénzemet, hamar elfogy.

Aztán ellátogattam a Magyar Katolikus Misszióra, ott megismerkedtem néhány segítőkész emberrel, akik kézzel a kezre adtak, segítettek. Beadtam a menekültkérelmet, és próbáltam németül tanulni, mert egy szót sem tudtam.

Egyik nap, ahogy mentem a misszióra, megláttam egy szép villát, amelyen egy nagy réztábla díszelgett: Kövesdi Presse Agentur. Gondoltam, a Kövesdi magyar név, becsengetek.

Egy idősebb férfi, Kövesdi Antal nyitott ajtót. Behívott, beszélgettünk. Végül megkérdezte: Mit csinál holnap?... „Semmit” - volt a válaszom. „Akkor reggel 9-kor itt kezdhet nálam” - mondta Kövesdi úr. Ekkor alig voltam még 3 hónapja Münchenben, és máris volt munkám. Madarat lehetett volna velem fogatni. Másnap reggel elkezdtem dolgozni. A Kövesdi sajtóügynökség fotókat készített olyan eseményekről, főleg filmforgatásokról, amelyek a tv-ben kerülnek bemutatásra. Sok-sok tv-műsornak küldött ki fotókat, akik ezeket illusztrációként közölték. Előbb a pincében archiváltam a képeket, majd másoltam azokat.

Két hónap elteltével Kövesdi úr megkérdezte: „János, maga tud fotózni?”. „Tudok” - mondtam neki, majd a kezembe nyomott egy Nikon szettel teletömött fotótáskát. „Akkor holnap menjen ki a Tatort (Tethely) forgatására!” Kimentem és készítettem a stafotókat. Következő nap már a Derricket fotóztam, és 1 hónap múlva pedig Wimbledonban a nagy tenisztornát...

Ha úgy tetszik, szépen elindult a karrierem. De ez a fotózás egy idő után nagyon unalmas lett. Az ember várakozik a forgatáson, majd szólnak: fotó! Aztán az összesereglett 10-15 fotós kattogtatta a gépét 5 percen keresztül, majd újra 1-2-3 óra ücsörgés.

Így aztán megköszöntem Kövesdi úrnak a lehetőséget, és úgy éreztem, ettől több a tehetségem, vágyam, tervem. Kiléptem a cégből.

Ezután elkezdtem kis színopsziszokat küldözgetni a német televízióknak. De mindenünnen jött az udvarias elutasítás. Mígnem 1989 júliusában, amikor épp egy témát ajánlottam fel a Bajor TV híradójának, a vonal túloldalán lévő Fritzt Kurz (későbbi nagyon jó barátom!) felkért, legyen a producere, menjük Budapestre, ahol százával ülnek az utcán az NDK-s menekültek. Ő erről akar forgatni. Azonnal elfogadtam a felkérést, másnap indulunk is. Onnantól kezdve pedig már megállíthatatlan volt az a bizonyos „karrier”. 200 márkával utaztam le Pestre, és 6 számjegyű összeggel tértem vissza Münchenbe, mert a „fél világ” televíziói megvették a tudósításaimat. Budapest után jött Prága, Szófia, Bukarest, Tirana... Egy éven belül irodákat nyitottam a kelet-európai országokban, majd 1991-re már 20 országban voltak kirendeltségeim. Naponta gyártottuk a nyugat-európai, amerikai, japán tévéknek a tudósításokat, riport-, és dokumentumfilmeket... Egyszerre én lettem a televíziós kelet-európai szakértő!!!

Bodzsár Gyula

Zolcer János Gorbacsovval való közös munkájáról és a róla szóló könyv keletkezéséről, tartalmáról következő számunkban olvashatnak az érdeklődők.

A Gorbacsov titkai. Az ember, aki megváltoztatta a világot c. könyvet lapunk decemberi számában mutattuk be olvasóinknak.

Szomorú március!

A márciusok az elmúlt évtizedekben számomra mindig is a reményt hordozták magukban. A hosszú, vagy legalábbis borongós és hideg tél után lassan felenged a természet. Megjelenik az első hóvirág, az ibolya lilán kémleli az eget, nyíllhat-e? Lassan kienged a szívünk is egy-egy napos óra láttán, amikor a lágy meleg végigsimítja az arcunkat s elhisszük, mindjárt itt a tavasz. Most nincs ilyen hangulatom. Egy évvel ezelőtt indult világhódító útjára az a vírus, mely bárhol szabadult ki a palackból, vagy bármelyik ember is nyitotta ki Pandora szelencéjét valamelyik laboratóriumban, mára az életünk meghatározójává, irányítójává vált. Ezzel kelünk és fekszünk, ehhez igazítjuk a terveket, a lehetőségeket, a szabadidőt, a munkát. Mára meggyűlöltek. Számos barátunk, ismerősünk, rokonunk esett áldozatául vagy így, vagy úgy. Pedig a március gyönyörű. Lassan elővehetnénk a kokárdáinkat, hogy nemzeti ünnepünkön újra világgá kiálthassuk: vagyunk, még itt vagyunk! A zászlók és a versek csendesen pihennek a sarokban a könyvek mélyén kimondatlanul, meglehetősen. Csak a bőjt szél somfordál a fák között, egymagában.

Idén ünnepeljük gróf Esterházy János mártírpolitikusunk születésének 120. évfordulóját is. Ő is reményként született közénk egy szebb tavaszban, mint amilyen a mostani, és Istenbe vetett hittel hagyta itt e földi világot 1957. március 8-án a mírovi börtönben. Vajon ő milyennek látta az utolsó tavaszt, amikor már minden reménye elszállt, hogy valaha is kikerülhet arról a helyről, melyet bírái egy gyűlölt, emberellenes rendszerben jelöltek ki számára. Egy embert testileg meg lehet törni, de a lelkét, sohasem tudják megtörni. A lélek oda megy szabadon, ahová csak akar. És az ő lelke szabad volt, mondták el róla azok, akiket a saját szenvedéseinek keresztútján felsegített a földről, akiket magához emelt és meggyógyított. Sok évtizeddel halála után az ő lelke is hazatalált, köszönhetően a zoboralji magyarság olyan nagyszerű és kiemelkedő tagjainak, többek között Paulisz Boldizsárnak, akik nem nyugodtak bele, hogy idegen földön, idegen földben aludja örök álmát. A sors fintora, hogy a nagy munka, az alsóbodoki sírhely és kegyeleti kápolna megépítése és Esterházy hamvainak végső nyughelyre való helyezése után Boldizsár barátunkat is, méltósággal viselt betegségében, magához szólította az Úr! Mintha az Isten csak arra várt volna, hogy a munkát, a feladatot, mellyel ezt a derék magyar embert megbízta, mélyen a lelkében, befejezze. Beteljesítette a sorsát, s akár Esterházy János, ő is Isten színe elé vonult megbocsájtásért. Mindnyájunk lelki békéjéért. Mert ha nem így lenne, akkor mi értelme lehetne ennek az egésznek? Hiszem és tudom, így van!

Minket még kicsit itt hagyott az idő, töprengeni, elmélkedni, vajon a mi sorsunk ebben a maradék időben mi? Megtaláljuk-e, megvalósítjuk-e azokat a feladatokat, amiket nekünk is el kell még végeznünk a földön, mielőtt a sorsunk beteljesedik? A kérdésekre nekünk önmagunk életével, cselekedeteinkkel, nemzetünkért való kiállásunkkal kell megadnunk a választ. Mert feladat van bőven. Széthullott közösségeinknek most még hatványozottabban kellene segítenünk, tartani bennük a lelket, s Esterházy János szellemében cselekedni egységben és egyetértésben. Szomorú tavasz köszönt ránk, de a reményt sose adjuk fel. Nem tehetjük, mert ezzel mindazok emléket, munkáját és örökét megtagadnánk, akik sohasem adták, adták fel a legnehezebb időkben sem. Most kicsit önmagunk mellett, értük is küzdünk, harcolunk, dacolunk e kórral és korral. Mindkettő kihívások elé állít naponta. A márciusi ifjak bátorságával magasra emeljük a lobogót egy jobb, egy szebb kor reményében. Dicsőség a mindennapi hőseinknek, most és mindörökké. Ámen!

Palócz

Elég volt! Nem K(l)ussolunk tovább!

Az, ahogyan Martin Klus, Szlovákia külügyi államtitkára megsértette a Szlovákiában élő magyarokat, nemcsak vérlázító, de megengedhetetlen is. Nem véletlen, hogy a magyar felmenőkkel is rendelkező államtitkár erre vetemedett, hiszen a történelem számunkra, magyarok számára, már tanított ilyet a janicsárokról. Mi, Szlovákiában élő magyarok már nemigen lepődünk meg semmin, csak reméltük, hogy a kilencvenes évek kormányzintre emelt magyargyűlölete után, a felnövekvő, új generációk térnyerésével a nacionalizmus lassan elcsitul, majd el is tűnik. A liberális európai politika elve, mely a toleranciát, az egyéni szabadságot, a befogadást és a másság elismerését tolja a képünkbe nap mint nap, sajnos Szlovákiában nem működik. Itt még a liberalizmus is mutálódik, mint a koronavírus. Jelenleg a Klus-féle mutáció az, ami leginkább fertőz a liberális politikában, az SaS nevű pártban. A gyógyszer: a józan ész, a megfontoltság és az európai szintű műveltség, sajnos még nincs abban a kísérleti stádiumban, hogy ezzel esetleg beolthatnák az érintettet. Határozottan el kell itélnünk viszont azon kijelentését, mellyel a kettős állampolgárság kérdésében az itt élő felvidéki magyar nemzeti közösséget biztonsági kockázatként tünteti fel. Mi erre nem adunk, és nem is adunk a mai napig sem okot. Tisztességesen dolgozunk, neveljük gyermekeinket, törvénytisztelők vagyunk, adózunk ugyanúgy, mint a többségi nemzet polgárai, és részt veszünk az ország építésében, politikájában és kormányzásában is, több-kevesebb sikerrel, de mi nem buktattunk soha sem kormányt, és nem is árultuk el ezt az országot, saját hasznunk érdekében, mint jó néhány nagyszlovák hazafi. Minden eddigi kormánynak a rendszerváltás óta stabilizáló tényezői voltunk. Szakembereink, politikusaink, magas szinten és szakértelemmel végezték, végzik munkájukat. Az ilyen nyilatkozatok, mint amit Martin Klus külügyi államtitkár megengedett magának, a liberális és a normális politikában is elfogadhatatlan, és határozottan vissza kell utasítanunk. Szlovákiát nem az itt élő magyaroktól kell féltetni, hanem azoktól, akik szétlopják! Talán tessék szétneézni párttársai és az előző kormányok tolvajmódszereket alkalmazó nagyszlovákjai között. Ott bizonyára megtalálja azokra a kérdésekre a válaszokat, hogy vajon miért is tart ez az ország ott, ahol tart. A magunk részéről nem fogjuk tenni, hogy a jövőben vagy bármikor is ilyen hangnemben minősítse az ország magyar ajkú polgárait, különösen akkor, ha erre nem szolgált rá. Az itt élő magyarok békében élnek, és akarnak élni a velünk együtt élő többségi nemzet és a többi kisebbség tagjaival, és ezen nem változtat az a tény sem, hogy néhány politikus nem képes megítélni cselekedeteinek és mondatainak súlyát. Nagyon sok, Önök által nagyra becsült nyugat-európai ország minisztere és kormányfője is lemondott már ennél kisebb szakmai és erkölcsi hibák miatt Javasoljuk, tanulmányozza lelkiismeretesen ezen cselekedeteiket, és ne legyen gyáva levonni ezekből a megfelelő tanulságot!

Hrubík

Az 1848/49-es szabadságharc és forradalom eseményei

- 1848. február 23.

Párizsban kitört a forradalom. A pozsonyi diétán az ellenzékiek elérkezettnek látták az időt a cselekvésre.

- 1848. március 3.

Kossuth elmondta híres felirati beszédét:

* az Ellenzéki Nyilatkozat azonnali elfogadását követelte,

* alkotmányt követelt a Habsburg Birodalom örökös tartományainak is.

- 1848. március 13.

Bécsben kitört a forradalom. Metternich megbukott, a császár ígéretet tett az alkotmányra, sajtószabadság lépett életbe.

- 1848. március 14.

A bécsi forradalom hírére a főrendek elfogadták a március 3-i felirati javaslatot, és elhatározták, hogy Bécsben országgyűlési delegáció fogja azt átadni a királynak.

- 1848. március 15.

A bécsi forradalom hírére a pesti fiatalok a cselekvés útjára léptek. Reggel a Pilvax kávéházból indultak el történelmi útjukra.

* Először az egyetemeket járták végig.

* Lefoglalták a Landerer és Heckenast nyomdájának egyik gépét, és kinyomtatták a Nemzeti dalt és a tizenkét pontot.

* A Nemzeti Múzeum előtt nagygyűlést tartottak.

* A pesti városháza elé vonultak, és a városi tanáccsal elfogadtatták a tizenkét pontot. Így a petíció mint Pest város követelése mehetett Pozsonyba.

* Megalakult a Közbátorsági Bizottmány. Elnöke Irányi Dániel lett.

* A tömeg Budára vonult, hogy a Helytartótanács engedje szabadon a sajtóvétség miatt fogva tartott Táncsics Mihályt, és engedélyezze a Nemzetőrség szervezését.

* Táncsicsot lelkes diadalmenet kísérte Pestre.

* Este a Nemzeti Színház díszelőadást tartott.

- 1848. március 17.

Az uralkodó nádori hatalommal ruházta fel István főherceget, aki a király szóbeli beleegyezésével Batthyány Lajost nevezte ki Magyarország első felelős miniszterelnökévé.

A Batthyány-kormány tagjai:

- 1848. március 23.

Batthyány miniszterelnöki körlevélben elrendelte a jobbagyfelszabadítást, utólagos állami kárpótlással.

- 1848. március 28.

A március 28-i királyi leirat átdolgozásra javasolta az önálló magyar had- és pénzügyminisztérium tervezetét, illetve az úrbéri törvényjavaslatot, amit azonban az országgyűlés nem fogadott el.

- 1848. április 11.

V. Ferdinánd szentesítette az új törvényeket. (áprilisi törvények)

- 1848. július 5.

Ekkor gyűlt össze az első népképviselői országgyűlés Pesten.

- 1848. július 11.

Kossuth elmondta híres megajánlási beszédét. A legendás felkiáltás: „megadjuk“ kétszáz ezer újonc és 42 millió forint hitel megszavazását jelentette.

- 1848. nyár-ősz

Harc a szerb felkelők ellen.

- 1848. szeptember 5.

Széchenyit megrendült idegállapotban Döblingbe szállították.

- 1848. szeptember 11.

Jellasics horvát bán átlépte a Drávát, és a főváros felé nyomult. Batthyány beadta lemondását.

- 1848. szeptember 28.

Lamberg Ferenc császári biztost a pesti nép felkoncolta.

- 1848. szeptember 29.

A magyar csapatok fővezére, Móga János altábornagy Pákozd térségében legyőzte Jellasics hadseregét. Közben Jellasics tartalék hadoszlopát, amelyet Róth és Philipovics vezettek, Perczel Mór és Görgey Artúr csapatai készítették megadásra Ozoránál.

- 1848. október 3.

Az udvar elfogadta Batthyány lemondását. Ugyanakkor a törvények ellenére feloszlatta az országgyűlést. Jellasicsot ki-nevezték teljhatalmú királyi biztossá.

- 1848. október 8.

A végrehajtó hatalmat ideiglenes jelleggel az Országos Honvédelmi Bizottmányra (OHB) ruházta a parlament. Elnöke Kossuth Lajos lett.

- 1848. október 6.

Bécsben ismét kitört a forradalom. A bécsi udvar Olmützbe költözött. Latour hadügyminisztert a bécsi nép meggyilkolta. A császári hadak főparancsnoka Windischgrätz herceg lett, aki a királytól teljhatalmat kapott a bécsi és a magyar forradalom leverésére.

- 1848. október 30.

Móga altábornagy vonakodott Jellasicsot egészen Bécsig üldözni, mivel a határ átlépése már több lett volna, mint önvédelem. (A hadsereg nem kapott egyértelmű felhatalmazást az országgyűléstől.)

Október 30-án Kossuth közbelépésére mégis előrenyomultak, de Schwechatnál a császári sereg megállította őket. Kossuth a lemondott Móga helyett Görgey Artúrt nevezte ki a feldunai sereg parancsnokává. Görgey ütőképes sereget kovácsolt a hadból.

- 1848. december 2.

Az udvarban lemondatták V. Ferdinándot, és helyébe Ferenc Józsefet ültették trónra. Az országgyűlés nem ismerte el törvényes királynak Ferenc Józsefet, mivel nem koronáztatta magát magyar királlyá.

- 1848. december 16.

Windischgrätz vezetésével kb. 44 ezer katona lépett országunk területére. A főváros felé tartó, túlerőben lévő sereggel Görgey nem vállalt csatát. Perczel Mór viszont, aki vállalta az ütközetet, december 30-án csatát veszített.

- 1848 vége

1848 utolsó napjaira világossá vált, hogy a főváros nem tartható. Az országgyűlés úgy döntött, hogy a képviselőházat és a kormányzatot Debrecenbe telepíti át, ami meg is történt.

Eközben Erdélyben Bem seregei visszafoglalták Kolozsvárt, majd 1849 elején Marosvásárhelyt.

- 1849. január 5.

Windischgrätz bevonult Pestre. Hadjáratát győztesnek vélte, Batthyányt fogságba vetette, és hozzálatott az 1847-es állapotok restaurálásához. Ugyanekkor Görgey Vácot nyilatkozatot adott ki, amelynek célja az volt, hogy megőrizze a tisztikar egységét.

* Kész volt a király által szentesített alkotmányosságot minden külső ellenséggel szemben megvédeni,

* követeli a hadsereg szakszerű irányítását: hadügyi kérdésekben ne az OHB, hanem a hadügyminiszter (Mészáros Lázár) döntsön.

- 1849. január-február

Görgey északi hadjárata.

- 1849. február 9.

A piski csatában Bem legyőzte Puchner hadait.

- 1849. február 26-27.

Kápolna térségében az újonnan kinevezett főparancsnok, Dembinski összecsapott Windischgrätz seregével. A csata tulajdonképpen eldöntetlen maradt.

A kápolnai csata következményei

Windischgrätz a csata után azt hitte, ez már a végső győzelem volt. Ezt is jelentette az uralkodónak. Ekkor az udvar kiadta az olmtüzi „oktrojált” (kényszerített) alkotmányt. Ennek értelmében Magyarország a központosított birodalom egyik tartománya. E manifesztum soha nem lépett életbe.

A tiszafüredi magyar táborban a tisztek Dembinski leváltását, Görgey ismételt kinevezését követelték. Szemere Bertalan kormánybiztos, majd Kossuth is belátták, hogy a fővezér csakis ő lehet. Az OHB mégis Vetter Antal nevezte ki fővezérnek, aki egy csatavesztés és betegség után távozott beosztásából. Március végén Görgey került a seregek élére.

- 1849. március 11.

Bem serege beveszi Nagyszebent. Az ellenséges erők kimenekültek az országból: Erdély felszabadult.

- 1849. április-május

A tavaszi hadjárat:

* április 2.: Gáspár Sándor győzelme Hatvannál

* április 4.: Klapka és Damjanich győzelme Tápióbicskénél

* április 6.: Isaszegnél a magyar fősereg is győzött

Az udvar a vereség hírére Windischgrätz helyébe Welden tábornagyot nevezte ki.

* április 10.: Görgey győzelme Vácnál

* április 19.: Görgey győzelme Nagysallónál

* április 26.: Komárom felmentése a császári ostrom alól

* május 4-21.: Buda sikeres ostroma

- 1849. április 14.

A függetlenségi Nyilatkozat. A debreceni református Nagytemplomban kimondták a Habsburg-ház történelmünkben második trónfosztását. (Az európai diplomáciában a Függetlenségi Nyilatkozat inkább ártott a magyar szabadságharc ügyének.)

- 1849. május eleje

Megalakult az új kormány:

- 1849. május 9.

I. Miklós cár közzétette azt a nyilatkozatát, amelyben megígérte, hogy katonai segítséget nyújt Ferenc Józsefnek a magyar szabadságharc leveréséhez.

- 1849. június

Betört az országba az orosz Paszkievics herceg 200 ezer fős serege. A császári haderő ezzel egyidőben Haynau tábornagy vezetésével lépett magyar földre. Görgey úgy tervezte, hogy a két ellenséggel külön-külön kell megmérkőzni. Miközben az oroszok benyomulását késleltetik, a komáromi erőrend-

szere támaszkodva kell csapást mérni az osztrákokra és lehetőség szerint áttörni Bécs irányába.

Áttörési kísérletek:

* június 16. Zsigrádnál, Sempténél (vereségek)

* június 21.: Perednél győzelem, de az áttörést megakadályozza egy orosz segélycsapat

* június 26-án Kossuth elfogadja Görgey tervét a komáromi csapatösszevonásról

* június 28-án a honvédsereg vereséget szenvedett Győrnél

A győri vereség hatására Kossuth új haditervet akar. Június 29-én egy Pesten tartott tanácskozáson elvetette a Komárom melletti csapatösszevonás tervét, és úgy határozott, hogy a sereg a kormányt fedezve Szeged irányába vonuljon vissza.

* június 30-án egy háromtagú küldöttség (Csány, Aulich, Kiss Ernő) közölte Görgeyvel a parancsot, aki bár nem értett egyet a tervvel, de biztosította a küldöttség tagjait engedelmességéről

- 1849. július 2.

Haynau támadását Görgey igen kemény csatában visszaverte. Ő maga is súlyos fejsérülést szenvedett. Görgey csapatával ezután észak felé fordult, megkerülő hadművelettel sikerült kijátszania Paszkievics seregét, majd sikeres manőverek után augusztus 9-én érkezett Aradra, hogy egyesüljön a többi csapattal.

- 1849. július 28.

Az országgyűlés elfogadta a nemzeti törvényt. Ezt megelőzően több tárgyalás történt a románokkal, egyezség született a szerbekkel is. A törvényt már nem tudták végrehajtani.

- 1849. augusztus 9.

Miután a magyar fősereg Dembinski vezényletével Szőreg mellett csatát veszített, a fővezérseget Kossuth Bemre bízta. Bem augusztus 9-én Temesvárnál veszi át a parancsnokságot, ahol a magyar csapatok megütköztek Haynauval. A csatában elfogyott a tüzérség löszere, Bem megsebesült, így a magyar sereg elvesztette az ütközetet.

- 1849. augusztus 13.

Kossuth a reménytelen helyzetben lemondott, a haditanács és a kormány Görgeyt teljhatalommal ruházta fel. Augusztus 13-án Görgey Világosnál Paszkievics seregei előtt letette a fegyvert.

- 1849. augusztus-szeptember

Utóvédharcok:

* Damjanich János augusztus 17-én Aradon,

* Desseffy Arisztid augusztus 19-én Karánsebesnél,

* Vécsey Károly augusztus 21-én Borosjenőn tette le a fegyvert.

* Munkács augusztus 26-án,

* Pétervárad szeptember 5-én,

* végül a komáromi erőrendszer október 2-án nyitotta meg kapuit. (Klapka György elérte, hogy a várvédők sértetlenül távozhattak.)

- 1849. október 6.

Haynau parancsára ezen a napon Aradon kivégeztek tizenhárom honvédtábornokot, és ugyanezen a napon Pesten kivégezték Batthyány Lajost is.

Összeállította: -ná-

A HALÁL ÉS GYÁSZ SZOCIOLÓGIÁJA

Elmélkedés a halál pillanatairól a világjárvány időszakában

A társadalom eddigi történelme azt bizonyítja, hogy a halál tüneményével nem képes semelyik régi vagy mai civilizáció teljesen számot vetni vagy megkerülni azt. A társadalmak tagjai mindig valamilyen módon szemben állnak a halállal, koronként különböző formában kerülgetik azt. Olyannyira kerülgetik, hogy még a művészetben is meghonosodott a haláltánc, a 'dance macabre' műfaja, amely bár az egyes kultúrákban más-más formában jelenik meg, de ott van csaknem minden történelmi szakaszban, beleértve a (poszt)modern jelenünkben is. Korunk válaszai a halál kérdéseire, a társadalom és az egyén viszonyára a halálhoz, a haldokláshoz és gyászhoz az utolsó néhány évben, sőt hónapban teljesen megváltoztak. Míg a múltban a fekete krónikában szereplő halálhírek a tudósítások végén jelentek meg, manapság már nem tudjuk elképzelni a médiák által tált híreket, amelyek nem halálesettel kezdődnének. Azonban az utolsó néhány hónapban a koronavírus okozta Covid-19-cel kapcsolatban már a kisebb országokból is naponta száz körüli halálesettel találkozunk. Enyhítésként ugyan a hírügynökségek hozzátették, hogy többnyire idős, krónikus betegekről van szó, de összességében a halálozások száma az egyes országokban megfelel kisebb vagy nagyobb város lakosságának. A TV képernyőjén megjelenő szalaghírek éjjel-nappal a halottak számának változásáról tájékoztatják a nézőket. És a néző megkönnyebbül, ha a mai adat néhány halottal kisebb, mint a tegnapi...

A halál titokzatosságának filozófiai megközelítése, a lét és a nemlét, a létezés és üresség kölcsönös kapcsolata, mindig azokhoz a kérdésekhez tartoztak, amelyekre minden történelmi szakaszban megfogalmazódtak a megfelelő válaszok, amelyek az adott kultúrában és civilizációban gyökereztek. Törekvésünk, hogy megfejtjük a halál titkait, gondolkodásunk a létezésünkről és elmúlásunkról egyik alaperő, amely a közösségek kultú-

ráját formálja. De nem azonos azzal, amit a keresztény egyházak terminus technikusként a „halál kultúrájának“ neveznek. Azonban vágyunk, hogy megértsük az evilági elmúlást, hogy értelmet adjunk az értelmetlennek tűnő jelenségnek, mégis az emberi kultúra legnagyobb motíváló ereje. Sokan hivatkoznak Thomas Mannra, akitől az élete alkonyán megkérdezték, hogy mi volt élete során számára a legnagyobb érték. A válasza: az emberi elmúlás, mivel az adja az életnek a legnagyobb értéket. Mások az elmúlás és a társadalmi fejlődés folyamataival összefüggésben további kérdést vetnek fel: Milyen lenne, milyen irányba haladna a társadalom, ha nem halnánk meg?

A (poszt)modern ember a halált gyakran büntetésként értelmezi, fizetséget valamiért, és így sokszor felteszi a kérdést: Miért éppen az én szülőm, gyermekem vagy barátom? Vagy: Miért éppen én? Nagyon helytálló Anthony Giddens brit szociológus megjegyzése, hogy a hagyományos társadalmakban, ahol több generáció élt egy háztartásban, ahol az ember a család és a közösség szerves részeként érezte magát, az emberek tisztában voltak a halálnak és a nemzedékek váltakozásának összefüggésével. Mert hiszen a családnak, a közösségnek tovább kellett működnie, függetlenül az egyén elhalálozásától. De nem kell nekünk az angolszász tudóshoz fordulnunk. Itt van a mi történelmi tapasztalatunk, amely ugyan ritkaságszámban, de még él Kárpát-medence vidéki közösségeiben. A családokat ott nemcsak a szülők és a gyerekek alkotják, hanem a nagyszülők és sokszor azoknak harmadgenerációs leszármazottai is. Az ilyen nagycsaládokban az emberek hamarabb tudatosítják az összefüggést a halál és a generációváltás természetes folyamatai között. Azonban itt az ember a gyászt is másként éli meg. Az kis unoka az öregszülő mellett szocializálódik, tőle kapja a tudást, a tapasztalatot, és ő az, aki érzelmileg is felkészíti őt arra, hogy az evilági élet természetes befejezése a halál, amely szükségszerűen valamikor bekövetkezik. Az elhalálozás itt még érthető és közelálló volt. Ehhez hozzá tartozott a holttest otthoni elkészítése, a temetés önálló megszervezése, a gyász szertartásai, amelyek az idő ciklikus jellegére emlékeztettek.

Azonban a radikális változások, amelyek a világ csaknem minden társadalmát érintik, megváltoztatták nemcsak az élet kultúráját, hanem nyomot hagytak a halálhoz való viszonyunkhoz is. Egyben megváltozott a gyász megélése is. Bár rövidebb vagy hosszabb ideig a szokásokon, hagyományokon és rituálékon alap-

szik, annyira lényegbevágóan különbözik az előzőtől, hogy meg kell felelnie az új kihívásoknak, amelyek arra kényszerítettek, hogy a halálra és a gyászra ugyan még felelősségteljesen, de már az életünknek megfelelően szemléljünk. Sajnos, manapság már a vidéki ember sem tudja egyértelműen megmondani, hogy melyek az ő valódi hagyományai.

Annak ellenére, hogy e tüneményeknek szociológiai és nem pszichológiai vonatkozásait vizsgáljuk, valójában ez a két szaktudomány a halál és a gyász élményének a tanulmányozásánál elválaszthatatlan egymástól. Az emberi veszteség feldolgozásának lélektani folyamatai és az egyéni és társadalmi válaszok ugyanis nem különíthetők el egymástól.

A nyugati, európai civilizációkban szó szerint axiómává vált, hogy egyfelől valamiképp tagadja a halált - a verseny, a teljesítmény kerül a középpontba, amely elidegenít mindent, ami zavarja az örök fiatalság és szépség eszményét. Másfelől, a halál „kommercializálása“ lazítja a halál tabuizált határait, lazítja a vele kapcsolatos egyéni és társadalmi korlátokat, hiszen nincs nap, amikor ne találkoznánk - a mostani koronavírussal kapcsolatban már tömegszámban - a halál valamilyen formájával. A halálesetek már csak számok, statisztikai adatok. A vírusban elhunytak száma a világban meghaladta a 2 millió 600 ezret. Az egyes országok között verseny alakul ki, hogy melyiknél jobbak a számarányok. Mi több, kifinomult formái vannak a statisztikai adatok meghamisításainak. A kórházak látványosan panaszkodnak, hogy kevés a hűtőkocsi a holttestek „elraktározására“, a temetkezési vállalatok pedig rákényszerítik a hozzátartozókat, hogy a temetési szertartások az ő kényük-kedvük szerint történjenek. Tény, hogy minden jelenség, amelyet a társadalom nem tud készségesen megoldani, szorongást és lélektani problémákat okoz az egyéneknél, és a szükségszerű megoldást a halál „fogyasztásában“ és a „megemésztésében“ látja. Valójában nem is tud mást tenni. A járvány alatti korlátozások, a kijárási tilalmak már a vidéki közösségekben is teljesítették a rájuk szabott feladatot. A lélekharang megszólalása csak egy anonim információt közvetít, hogy már valaki megint meghalt. Esetleg átszólunk a szomszédnak, nem tud-e pontosabban, vagy elküldünk egy sms-t az ismerősnek a kérdésünkkel: Ki volt az, beteg volt-e, mikor lesz a temetés? A rosszabbik esetben már nem is érdekel, csak akkor, ha nagyon közeli rokon! De hiszen a temetésen való részvétel is korlátozott..., akkor meg ne foglalkozunk vele.

A HALÁL ÉS GYÁSZ SZOCIOLÓGIÁJA

Elmélkedés a halál pillanatairól a világjárvány időszakában

Érdekes és egyben elgondoltató, hogy életünk két legszemélyesebb és egyben legjelentősebb élménye - a születés és halál - a természetes környezetükből intézményesített korlátokba vonult. A városiasodás, a közegészségügy bürokratizálódása, az élet dolgainak növekvő medikalizációja, amikor az eddig természetes jelenségeket is gyógyszerek által, nagy pénzek árán kezelik, teljesen más viszonyt alakított ki az élet és halál között. Amilyen mértékben az egyén és a szűkebb közösség már nem tud és nem akar megfelelő módon gondoskodni az idősekről, a betegekről, olyan mértékben viszi át ezt a feladatot az intézményesített bürokratikus szervezetekre. A halálos járvány következtében ez másképp nem is lenne megoldható. Az ember más emberhez való kapcsolata így fokozatosan átalakul az ember és az intézmény - szociális otthon, kórház, hospice - kapcsolatára. Olyannyira, hogy oda viszi a megspórolt pénzt, annak könyörög, azt dicséri, vagy azt kárhoztatja. Az intézmények átmeneti vagy teljes felelősségvállalása következtében a haldokló és a terminális állapotú beteg „kitolódik” a társadalom peremére, sőt azon kívül. És ha az valamilyen csoda következtében felgyógyul, a családoknak, a szűkebb rokonságnak, közösségnek már nem kívánatos, teherre válik. Így aztán a személynél, aki egyedül, hozzátartozói nélkül várja a halált, ezzel párhuzamosan erősödik a melankolikus érzés, hogy magányos volt az élete során is. A liberális társadalmakban, amelyek túlértékelik az egyén helyét és szerepeit, az ember halálfélelme sokszor a saját szubjektuma elvesztésének érzésébe torkollik.

Megváltozott a halál átélésének a

gyakorlata, a holttesteket azonnal a hullaázba viszik, a temetés utáni gyász pedig elavult. Régebben a gyász átélése, a hozzátartozók találkozása, a halotti torok szellemi-lelki integrációs funkciót is betöltöttek. Hiszen minden haláleset repedéseket okoz nemcsak individuális, hanem társadalmi összefüggésben is. Ezek a repedések, ezek a sebek az egyéni feldolgozás folyamataiból egyfajta társadalmi intézményt hoztak létre, mivel meghatározták, hogy milyen helyzetekben milyenek legyenek a viselkedési formák, és meddig kell, meddig illik ezeket használni, míg a sebek begyógyulnak. Ennek fordítottja, amikor a halál és gyász kifordulnak saját mivoltukból. Közélló ehhez a jelenséghez Geoffrey Gorer brit antropológus régebbi esszéjében leírt állapot, amelyet a halál pornográfiájának nevezett. A társadalom ki van közösítve a valódi halálból, a valódi halál elidegenedett, a természetes haldokolást felváltotta a természetellenes, sokszor cinikus út a halálba. Elvékonyodott a határ az élő és a halott ember között, a TV képernyőjén látható holttestek már-már közömbössé, csak élettelen testté válnak. Ebben az értelemben a „mások halála”, főleg érzelmi és akármilyen kötődések nélkül a saját személyünkhöz, valóban kevésbé „tiltott” területté válik. A saját személyünk elmúlásáról inkább titokban gondolkodunk. De ha olyasvalakit veszítünk el, aki nagyon közeli hozzánk, akkor az ember „én”-je szükségszerűen találkozik a halállal. És ez mindig félelmet vált ki benne. Hiszen azok után már ő következhet!

És a felelőtlen politika megtalálta ebben a helyzetben is az elősködés lehetőségét. Mert hiszen az csak akkor tud eredményt felmutatni, akkor lehet

hatásos, ha lehetőséget kap a lakosság ellenőrzéséhez. Ennek pedig az egyik tényezője a haláltól való félelem, amelynek köszönhetően olyan ellenőrzés alá vetheti a lakosságot, amelyet más esetben nem fogadnának el. Nem hiába halljuk többször az okos szakemberektől, hogy a mai világjárvány nem más, mint lőfegyverek nélküli, harmadik világháború. De egy idő után a hosszan tartó, elhúzódó, célját vesztő háború is közömbössé válik. A halottakkal való manipuláció lélektanilag a visszájára fordulhat. Az anonim holttestek látványa, amely mások tragikus sorsát érinti, egyben a személyes és közösségi élni akarást is felerősíti. És ez figyelmeztetés lehet a járványra telepedett politikusok és másfajta kalandorok felé: Ne feszítsék túl a húrt, mert könnyen a szakadékba ránthatja őket!

A fentiekkel kapcsolatban szükség-szerűen fontos kiemelni a vallás és vallá-sosság szerepét az embernek a halálhoz való viszonyulásánál. Nem éppen a túlvilági - megnyugtató vagy éppen elretentő - elképzelésekről van szó, bár azok is jelentősek az ember halál előtti szakaszában. A szociológia szerint minden vallás a szent dolgokra vonatkozó, a hitek és gyakorlatok egységes rendszere. Az ember számára szentnek, titokzatosnak számítanak az élet végső kérdései: honnan jöttünk, miért létezünk, van-e értelme az életnek, miért szenvedünk, és nem utolsósorban: van-e élet a halál után? Ugyanakkor az etikailag fejlett vallásoknak, amelyek közé a kereszténység is tartozik, olyan élő és valós társadalmi közeget kell nyújtani az ember felé, amely megvédi az ő életét és halálát a magánytól, és vigaszt nyújt a gyászoló hozzátartozóknak. A keresztény vallásnak további fontos társadalmi funkciója is van: elősegíteni a társadalmi együttélést, erősíteni az együvé tartozás élményét, amely feltételezi a törődést és a felelősségvállalást nemcsak az életerős, hanem haldokló emberrel is. A világjárvány virtuális terében, amikor hiányoznak a konkrét emberek közötti kapcsolatok, ez csaknem teljesen lehetetlen.

Napjaink történeteiben, amelyeknek még mindig nem látjuk a végét, amelyek előre vetítik a további szenvedéseket, haláleseteket és gyászolókat, többszörösen megszívlelendők Jézus szavai: „Az, aki úgy él, hogy hisz bennem, nem hal meg örökre.” (Jn 11, 26) Ezek bizonyosságot adnak, hogy végső soron a halál az evilági utolsó nagy utunk, amely azonban az Örök Hazába vezet!

Csámpai Ottó

Sajtóközlemény

Éltrevalók

Aktív időskor program indult szlovák-magyar együttműködéssel a határ régióban

A salgótarjáni Szív a Szívért Alapítvány az ipolynyéki IMPÉRIUM, o.z. civil szervezettel közösen sikeresen pályázott az Interreg Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program keretében a „Live for Life - Éltrevalók” elnevezésű, aktív időskor megteremtéséről szóló projektjük megvalósítására. A projekt megvalósulását az IMPÉRIUM, o.z. civil szervezetnél az Európai Regionális Fejlesztési Alap 61 463,50 euró összeggel támogatja.

Az Interreg az EU emblemikus programja, amely a határ menti régiók közötti területi együttműködés ösztönzésére jött létre. A partnerek célja, hogy a Silver Program által egy új eszközt biztosítsanak az idős közösségek számára, felkészítve őket arra, hogy ne életkoruk passzív, kiszolgáltatott elszenvedői, hanem életminőségük aktív alakítói legyenek.

A két civil szervezet határon átnyúló együttműködéssel kíván választ adni egy évről évre egyre súlyosbodó közös területi kihívásra, ami mindkét régió állampolgáira és idősellátási intézményeire komoly teherként nehezedik. Az időskorú emberek már jelenleg is nagy száma folyamatosan növekszik a határ régiókban, ahonnan a fiatalok elköltöztek, és sok idős egyedül, elszigetelve, depresszióban él.

A projekt keretében bemutatásra kerül az időskor és az idősellátás egy új, innovatív megközelítése - a magyar fél által kifejlesztett Aktív Alanyos Idősellátási Modell, aminek részét képezi az egészséges öregedés technikáinak és szociális stratégiáinak bemutatása.

Az idősök marginalizálódott csoportját személyre szabott, innovatív módon képzik a partnerek annak érdekében, hogy képessé váljanak életvitelük önálló alakítására és az önszerveződésre, aminek eredményeként mindkét régióban beindulnak a határon átnyúló aktív idős kortárssegítő csoportok.

A Silver Program három részből áll: Silver Akadémia, Silver Mentor Program és Silver Tanácsadó Program. A Silver Akadémia előadói megismertetik az egészséges öregedés technikáit és szociális stratégiáit, míg az Akadémia gyógytornász szakembere speciális fizioterápiás foglalkozást tart az idősök számára. A Silver Akadémia minden előadását és fizioterápiás foglalkozását a partnerek elérhetővé teszik a Silver Program YouTube csatornáján keresztül a nyilvánosság számára.

A Silver Mentor Program a leghátrányosabb helyzetű időskorúaknak nyújt segítséget többek között egyéni esetkezeléssel és csoportos foglalkozással, míg a Silver Tanácsadó Program résztvevőinek felkészítése az idősök kortárssegítő csoportjainak kialakítását teszi lehetővé. Silver Tanácsadókká a Silver Program azon idősei válnak, akik a jövőben önkéntes kortárs segítőként támogatást tudnak nyújtani a helyi közösségek idősei számára. Ezek a programelemek mindkét együttműködő partner részéről ugyanilyen módon valósulnak meg.

A program módszertanát a Szív a Szívért Alapítvány a korábbi projektjeiben már bevált módszerek, jó gyakorlatok alapján dolgozta ki az új célcsoport, az idősök számára. A magyar partner ezt az egyedi módszertant kívánja átadni a határon átnyúló együttműködés keretében a szlovák szervezet számára.

A projekt révén elindul az együttműködés a határmenti régiók intézményei között egy újszerű idősellátási rendszer kialakítása érdekében, egyúttal a projektben részt vevő szakértők széles körű tapasztalatokra tesznek szert, melyekkel a jövőben az idősellátási szolgáltatásokat fejleszthetik. A projekt zárásaként, egy sajtó számára is nyilvános záró rendezvényen, a partnerek bemutatják az előregedő társadalmak problémáinak kezelésére szolgáló innovatív módszerüket a Silver Program résztvevőinek tapasztalataival együtt.

A sajtóközlemény tartalma nem feltétlenül képviseli az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Facebook: <https://www.facebook.com/prog.silver/>

Keresztút

Nagybőjti készülődésünk egyik legfontosabb része a megfelelő lelkiállattal mondott, teljes mélységig átélte keresztút. Általában méltánytalanul kis figyelmet kap, a legtöbb ember csak valamiféle kiegészítésnek véli a hús elhagyása vagy az egyéb böjtformák mellett.

Félre ne értsenek a kedves olvasók, a bűnbánati cselekedetek, azok a kis „plusz jöttetek”, amit a nagybőjt folyamán hitéletünkhöz adunk, hihetetlenül lényeges megnyilvánulásai hitünknek. De a keresztút (közvetlenebb módon) rámutat hitünk forrására, a legnagyobb áldozatra a történelemben.

Ritkán gondolunk bele ebbe teljes kontextusában. Kimondjuk imáink során, hogy Isten értünk emberré lett, szenvedett értünk, de valahogy nem érezzük át ennek a súlyát. Gondoljunk bele, mi megtennénk-e, hogy egy ismeretlen bűnösért feláldozzuk életünket, hogy megkínózzanak, azután megöljenek, mindezt csakis azért, hogy az a másik (a bűnös) halála után üdvözülhessen? Feltételezem, a legtöbbször nemleges választ ad erre a kérdésre. Akkor milyen hatalmas szeretet lakhat Istenben, ha mindezt megtette értünk annak ellenére, hogy sokszor mekkora szakadék van az Isten és ember között.

A keresztút megfelelő átéléséhez még egy dolgot tudatosítanunk kell. Nem a mesteréért aggódó tanítvány, nem a gyermekéért imádkozó anya, nem a neki kendőt nyújtó, egyszerű nő vagyunk ebben a történetben. Mi vagyunk a zsidó tanács, aki nem hallgat rá, és inkább Isten fiának vesztére tör, mint hogy belássa bűneit. A katona vagyunk, aki a szöges végű korbáccsal üti Jézust. A hóhér vagyunk, aki a rozsdás szöveget Krisztus kezébe üti. A strázs, aki majd az oldalába döfi a lándzsát. Mi okozzuk fájdalmát, mi ontjuk vérért. Utolsó szavaival mégis számunkra kér megbocsátást.

Képesek vagyunk ehhez a szeretettséghez akár csak egy kicsit is felnőni? Képesek vagyunk imádkozni a nekünk ártóért, őszintén arra kérve az Atyát, hogy majd bocsássa be országába a minket becsapókat, bántalmazókat, kihasználókat? Ha igazán kereszténynek akarjuk mondani magunkat, ezt kell megtanulnunk. A szívünkhöz közel állók számára könnyű jót kívánni. Vegyünk példát Krisztusról, hogy akkor is képesek legyünk szeretni, mikor azt semmi sem indokolja, mikor nehéz, mikor egyenesen ellentmond a józan észnek.

Kívánom mindenkinek, hogy érezzük át a maga teljességében Isten irántunk való szeretetét; tudatosítsuk, mennyire méltatlanok vagyunk rá, és bűneinkkel mennyire kínozzuk az Urat; legvégül pedig azt, hogy a nagybőjti keresztutakat elmélkedéseiben ismerjük fel önnön gyarlóságunkat.

Balga Zoltán

Folytatás az 5. oldalról

A települések folyóvize a kultikus történesek eredeti színhelyével azonosul, a rítus pedig az isteni áldozat eredeti idejével. Ezért, a most történt krisztusi érintéstől vált a patakvíz mágikus erejűvé, több helyen is szokásos elnevezéssel „aranyosvíz”-zé. A Medvesalján, az Ipoly mentén és a Mátrában „rózsavíz”-nek is nevezik, mert Jézust ekkor feszítenék fel, s ezért vér folyik a patakban. A Krisztus érintésétől, vérétől csodás erejűvé vált folyóvízben, akármilyen hideg is volt, megfürödtek, mert így nem lettek szeplősök, ragyások, szemük nem fájdult meg, frissé, egészségessé és széppé váltak. Kivitték a kisgyermeket is, és vízbe mártották, hogy a rontás, a fekélyy elkerülje őket, és frissek, ügyesek legyenek.

Szentsír, Krisztus-csókolás, Kőkeszi

Még a betegek is mentek a vízre, ami tükrözi a gyógyulás archaikus felfogását, vallásos jellegét. A szakrális erejű folyóvízre a férfiak lehajtották a lovakat, néhol a birkákat és a teheneket is. A vízbe hajtott lovak aztán „jól mentek”, „frissek voltak” egész évben. Az Ipoly mentén a birkákat, a Zagyvánál a lovakat ruhás ellen gázoltatták a vízbe. Zagyvarékaszon e folyóvízből a méheknek is adtak, hogy frissen gyűjtsenek. Ipolyvarbón az Ipolyból hazavitt vízzel meglocsolták a tehen tőgyét a rontás, baj megelőzésére. A Hont megyei Felsőszemeréden mosakodás után a patak vizéből haza is vittek,

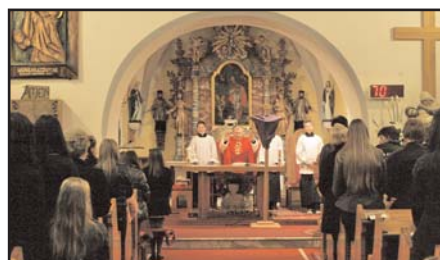
Krisztus halálakor még a szenteltvíz is elérhetetlenné válik Ipolyfödemesen

Nagyböjt a Palócföldön

és még a húsvéti ünnepek alatt is ezzel mosdottak, az egész évi egészség biztosításért. Gömörben, miután a Rima vizében megmosakodtak, szintén vittek haza, minden házba 7-7 vödörrel a csodás erejű vízből, hogy egész évben ne legyen tűz és árvíz. Többfelé el is tettek valamennyit a hazavitt vízből, és azt az év során szenteltvíz gyanánt használták fel.

A nagycsütörtöki-nagypénteki kultikus történeknél előtérbe kerül az éjféli misztikus időpontja. Bodonyiak azt tartották, hogy „Jézust ekkor feszítették fel, akkor este halt meg, ezért nagypénteken éjszaka 12 órakor vér folyik a patakban”. Ennek megfelelően a karancseszkiek is ekkor, „nagypénteken éjszaka 12 órakor mentek a patakra vízért”. 12 órakor mosakodtak, és még haját is ekkor mosztak, hogy szépek legyenek. Nagypéntek éjjelén felismerhető a boszorkány. A keresztyársból hazatérők megláthatják, amint harmatot szed vagy tehenet vezet (Ludányhalászi, Karancseszi, rimóci település csoport).

A Mátra vidéki palócok húsvétra cipőt sütöttek felajánlasként halottaiknak, amelyet azután a szegényeknek ajándékoztak, hogy imádkozzanak elhunytjaikért. Nagypénteken, Krisztus kereszthalála napján az emberek a gyász színét mutató ruhába öltöznek az egész Palócföldön, sokszor még napjainkban is. A lányok fekete szalagot kötöttek a hajukba. Mindenki úgy járt-kelt, mintha halott lenne a háznál. Rimóciak szerint nagypénteken még az ég is gyászol, hogyné osztogna a földi ember is Jézus keresz-

Nagypénteki szertartás, Ipolybalog

halálának kozmikus gyászában, amikor rítusok révén visszatér a kálvária eredeti történekeinek idejébe. Kiemelkedő rituális élményt nyújt a passióéneklés, mely megidézi számukra Jézus szenvedéstörténetét. Keresztútjának és halálának jelenvalósága eredményezi, hogy a passióéneklés időpontja is alkalmas mágikus cselekmények végzésére. A szentsír látogatásának szokásában az ábrázolás, szobor rituális szerepe és a szakrális tér-idő összefüggő egésze domborodik ki. „Istenkét mentek csókolni”, amikor a templom ajtajától térdén csúszva jutottak a szentsír előtti feszülethez, ahol a

Felvidéki magyarok hódolata a megváltó Krisztusnak, Ipolyfödemes, Szentsír

Krisztus-testet megcsókolták. A szentsír világa ez idő tájt túlnő a templom falain, kivétel a település egészére. Ezért Karancsesziben a harangot helyettesítő kereplő hangjára az emberek a templom felé fordulva letérdepeltek, és összetett kézzel imádkoztak. A Krisztus kereszthalálának nagypénteki ideje mágikus jelentőségű, de főként különböző tilalmakban jut kifejezésre. Gömörben a tyúkültetés tilalmát azzal indokolták, hogy úgysem sikerült volna, mert „akkor Krisztus halva fekszik”. A paraszti szemléletben nagypéntek szakralitása, mágikus hatása az eredeti történekek felel meg. Mivel a legfőbb gondviselő, az emberré lett Isten halva fekszik, ebben az időtartamban nincs áldás az emberi tevékenységen. Ekkor rontó erők érvényesülhetnek. Ezért a legtöbb helyen tilos volt bármit is kiadni a házból. Kiadott tejjel megrontották volna a tehenet, tojás vagy más egyéb a baromfi hasznát vitte volna el. Zagyvaréksziak szerint tilos nagypénteken mosni, mert a háziállatok elhullanak, tilos az állatok befogása, mert a közlekedés sikertelen lesz, ugyanezért tilos szántani, boronálni, de még fésüldödni vagy fejet mosni is. Csak olyan tevékenység lehet sikeres, ami a nap szakralitásához illeszkedik. Nagypénteken valaha a paraszat is hagyták kialudni, és tilos volt újragyújtani, vagy kenyeret sütni, mert Krisztus halva fekszik. Ha valaki - „nagyon elvetemedett istentelen nép” - mégis sütött, amikor megszegették, a kenyérből vér bugyogott, mert Krisztus megváltó kínszenvedése mindent áthatott. Áthatott és túlradt az év egészére, az összes péntekre hatályban tartva több tilalmat. A húsvéti bárány véráldozatát mintázta a bárányok leölése húsvétra, legtovább a juhászattal intenzíven foglalkozó barkók körében. A gyászidőt még inkább hangsúlyozta, hogy az anyajuh is fájdalmas bégetéssel kereste, siratta eltűnt fiát.

Így érkezünk el húsvéhoz, amely megújít, és áldást hoz mindnyájunk számára.

Dr. Limbacher Gábor

Könyvajánló

Lengyel Ágnes:

Régi palóc konyha Étkezési szokások, receptek

A Magyar Nemzeti Múzeum Palóc Múzeuma jelentette meg 2019-ben azt a kötetet, amely a hagyományos palóc konyha jellegzetességeit mutatja be, s amelynek szerzője a múzeum igazgatója, Lengyel Ágnes.

A hagyományos gasztronómia manapság leginkább az egyes hagyományörző rendezvények, falunapok programjában foglal el előkelő helyet, sőt e köré szerveződnek teljes fesztiválok is. Ez is jelzi, hogy igény van a régi paraszti konyha megismerésére, s

a főzésnek, táplálkozásnak közösségépítő szerepe is volt, ill. van a mai napig. Ma már a falusi társadalmakban is teljesen megváltozott a táplálkozási kultúra, egyre inkább eltér a hagyományos egyszerű konyhától, ahol még valamennyi alapanyagot maguk termeltek meg, állítottak elő a gazdasszonyok. Ez a takarékos, mai szemmel nézve szegényes étrend, étkezési kultúra manapság újra megtalálja a célközönségét az egészséges életmód, esetleg valamilyen diéta iránt érdeklődők körében. Nem utolsó sorban pedig azzal, hogy mivel minden alapanyagot hasznosított, a kidobott ételmaradék fogalmát pedig nem ismerte, hozzájárulhat a családi költségvetés egyensúlyban tartásához, a takarékoskodáshoz is. A kiadvány nemcsak az egyes ételek felsorolására, hanem ezek elkészítési lehetőségeire, az egyes munkafolyamatokhoz kapcsolódó rítusokra, a hozzájuk kötődő szakralitásra, a táplálkozás archaikus szokásaira is rámutat.

A könyv már egyes fejezeteinek címeivel is felkeltheti az olvasó érdeklődését, néhány ezek közül ízelítőként:

- * A mindennapi táplálkozás csodálatosan szegényes... - Hétköznapi, böjti időszakok
- * Karácsonykor kalácsot, húsvétkor kenyeret, pünkösdkor, ahogy lehet! - A jeles napok étkezési szokásai
- * Jönnek a drága étkek sorjába... - Az emberi élet fordulóinak étkezési szokásai
- * Ha kenyér van, minden van... - Kenyér, lángos- és lepényfélék, tésták
- * Nincsen párja a sült pecsenyének... - Húsételek, disznóölés
- * Azért van nyeldekölője, hogy más is lecsúszhasson rajta... - Italok

A kötet komplex módon mutatja be a népi táplálkozást a kultúra egészében, és értékes receptgyűjteménnyel szolgál mindazoknak, akik érdeklődnek elődeink táplálkozással kapcsolatos hagyományai iránt. Számunkra még inkább kedves lehet a gyűjtemény, hisz a receptanyag nagy része legszűkebb régióinkból, a kelenyei palóc asszony, Koncz Erzsébet hagyatékából származik, melyet unokája, a nagyfalui Nagy Zsófia bocsátott a szerző rendelkezésére.

-ná-

Régi nóta,

híres nóta

Járásunkban az idén 22. alkalommal rendezzük meg a magyarnóta-énekesek országos versenyét Őszirozsza címmel. Úgy gondoltuk, hogy a magyar nóta népszerűsítését havilapunkban is vállaljuk azzal, hogy minden számunkban leközölünk majd egy-két nótát, melyek közt lesznek örökzöldek, népszerűek, de kevésbé ismertek vagy ismeretlenek is. Akik ismerik majd a közreadott nótákat, azok énekeljék vagy dalolják, akik nem, azok igyekezzenek ezt másoktól megtanulni és eldalolni.

A Hargita bérctetőin nyílnak a virágok,
Hargitai kis házakban sírnak a leányok.
Nem lehet már virágot sem szedni úgy, mint régen,
Elnémult a székely nóta erdön, mezőn, réten.

Ne sirjatok, székely lányok, nyílnak még virágok,
Lesz még idő, mikor ismét dalolgtatva jártok.
Ragyog még a „Hadak útja” hargitai égen,
Felzeng még a magyar nóta az „Erdős” vidéken.

Szegény magyar nép, téged vihar tép.
Lábad ahol jár, tövisekre lép.
Szép, délibábos rónán át sír a vén hegedű,
szél zokogja a nótáját. Mért olyan keserű?
Szegény magyar nép, téged vihar tép réges-rég.

Szegény magyar nép, beborult az ég.
Hol van már a szép régi dicsőség?
És Hadak útján nem jár már hős Csaba hadvezér,
szép Duna, Tisza partjánál már csak a bánat él.
Szegény magyar nép, lesz-e még az ég kék, mint rég?

Szegény magyar nép, elmúlt annyi év.
Ígérték nekünk: tárgyalunk mi még.
Mért túrjuk némán sorsunkat?
Szólj, a könny már nem segít!
Halld végre jajszónk, nagyvilág!
Adj igazságot még! Szegény magyar nép,
hisz elmúlt annyi év, annyi év.

Te vagy a legény, Tyukodi pajtás!
Nem olyan, mint más, mint Kuczug Balázs.
Teremjen hát országunkban jó bor, áldomás,
Nem egy fillér, de két tallér kell ide, pajtás.

Szegénylegénynek olcsó a vére:
Két-három fillér egy napra bére:
Azt se tudja elkölteni, mégis végtére,
Két pogány közt egy hazáért omlik ki vére!

Bort kupába, bort, embert a gátra!
Tyukodi pajtás, rohanjunk rája!
Verjük által a labancot a másvilágra!
Így ad Isten békességet édes hazánkra.

Tavaszkedvet a kertekben

A kertben tevékenykedők munkáját jelentősen megnehezítheti, hogy a tavasz kezdete és vége kiszámíthatatlanná vált, és az évszak érezhetően rövidebb, mint korábban. A hideg téli hetek után, ahogy kisüt a nap, hirtelen egyre több feladat halmozódhat fel a kertben elvégzendő munkák listáján. Érdemes figyelemmel kísérni a meteorológiai előrejelzéseket, és elkezdni minél hamarabb a teendőket, mivel az első tavaszi hónapban elvégzett munkánk lehet az alapja a teljes éves sikerünknek. Márciusban a nappalok egyre hosszabbak és melegebbek, a növények tenyészideje pedig már, mondhatni, el is kezdődött.

Március elején a legsürgősebb feladat a gyümölcsfák, a dísfák és díszbokrok, a szőlőoltványok és a rózsatövek ültetése és bőséges megöntözése, mivel gazdag vízellátás nélkül a csemeték nem gyökeresednek meg.

A gyepterápia az első melegebb napokon indul. Ahogy a fű elkezd növekedni, és az időjárási és talajviszonyok is engedik, gereblyézzük el a gyepről a leveleket, egy lombseprővel fésüljük át alaposan, hogy levegőhöz jusson, és elkerülhessük a rothadásos betegségeket. Még túl erősen ne gereblyézzünk, mert károsíthatja a fűvet. Az első nyírással inkább csak a fű csúcsát vágjuk majd le, mivel a korai alacsony nyírás súlyos sárgulást okozhat.

A növényvédelmi intézkedések közül jelenleg a legfontosabbak a csomóthasasok monília- és hajtásfertőzése ellen irányuló kezelések. Ne feledkezzünk meg a tél végi lemosó permetezésről! Idén kifejezetten fontos a kártevők és kórokozók elleni kerti védelem a rövid és enyhe tél számukra kedvező időjárása után. Az ilyenkor ajánlott réztartalmú készítményekkel - megfelelő dózisban előkészítve a permetlevet - kezeljük a gyümölcsfáinkat, a szőlőt, a málna-, köszméte- és ribiszkebokrokat, de ne hagyjuk ki a rózsákat, a díszcserjéket és a díszfákat sem!

Gyomtalansítsuk a sorköztöket a spenót- és sóskaveteményben és a szamóca között is. A legkorábbi szabadföldi vetéseket (spenót és sóska mellett a zöldborsó, hónapos retek) ritkítsuk, és igény szerint további ágyásokat is kialakíthatunk. Most szaporítsuk töosztással a metélőhagymát és a rebarbarát!

Március elején dughagymáról ültethető a fokhagyma és vöröshagyma is, ha februárban még nem tettük meg. A korai burgonyát március közepétől ültethetjük, ha a talaj az ültetési mélységben, azaz a felső 10 cm-ben elérte a 6-8 °C-os hőmérsékletet. A burgonyagumók 5-10 cm mélyre, nyirkos földbe kerüljenek! Március közepétől kerülhet a kapor magja is a földbe (ügyeljünk a sekély mélységre, 3 cm-nél lejjebb ne kerüljenek a magok!), illetve vethetjük a melegigényesebb paprika, paradicsom és tökféle magjait is a palántaneveléshez.

Ha palántanevelésbe kezdünk, és januárban elvetettük a zöldségféléket (pl.: karfiolt, karalábét), most az egészséges palántákat ültessük szét külön-külön tápkockákba vagy cserepekbe. Hideghajtás esetében április végén - május elején ültethetünk, enyhe fűtésű hajtásnál egy hónappal korábban.

A díznövények körül a legfontosabb kora tavaszi munkánk a tápanyag-utánpótlás: a gondos tavaszi trágyázást a növények gazdag virágzással és egészséges növekedéssel hálálják meg. Az évelőágyás, a díszcserjék (orgona) és díszfák alá is kerülhet szarvasmarhatrágya vagy műtrágyakeverék. A hagymás és gumós növények is értékelni fogják a plusz tavaszi tápanyagot.

A korán virágzó évelők (pl.: hóvirág, krókusz) téli takaróanyagát lazítsuk meg kissé, hogy több fényhez és levegőhöz jussanak. A rózsabokraink gyökérzetéből fejlődő vadsarjakat vágjuk ki, különben sok tápanyagot elvonnak tavasszal a növénytől.

-ber-

Elhunyt Bányai Géza

Életének 85. évében elhunyt Bányai Géza, a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmányának egykori instruktora, majd titkára. Bányai Géza 1936. október 1-én született Balassagyarmaton. A zsélyi általános iskola befejeztével tanulmányait a kassai gépészeti ipariskolában folytatta (1952 - 1956), 1956-ban érettségizett. Első munkahelye a zsélyi Kovohron üzem volt, ahol autómekanikusként dolgozott. Katonai szolgálatát a csehországi Žatecban töltötte 1957 - 1959 között. A kötelező katonai szolgálat után visszatért első munkahelyére. 1964-ben megnősült, 1966-ban született egyetlen fiuk, Zsolt. 1964-ben átlépett a nagykürtösi Pleta vállalatához, ahol karbantartóként dolgozott. Már a hatvanas évek elején érdeklődött a Csemadok-munka iránt, ekkor még ez a régió a Losonci járáshoz tartozott. 1968. augusztus elején megalakult a Nagykürtösi járás, de már április 16-a óta, amikor a Csemadok országos szervezetének alkalmazottja lett, instruktorként részt vett a Csemadok-alapszervezetek átigazolásában az új járásban. 1983. február 1-től mint a Csemadok járási titkára dolgozott egészen az 1996. január 31-i nyugdíjaztatásáig. Hosszú betegség után 2021. február 28-án hunyt el.

Tevékenysége alatt fáradhatatlanul járta a Csemadok alapszervezeteit, segítette működésüket. Csendes, halk szavú ember volt, mindenki kedvelte és tisztelte.

Emlékét megőrizzük, nyugodjon békében!

A Csemadok Ifjúsági Tagozata egy érdekes kezdeményezéssel készül az 1848-49-es szabadságharc évfordulójára, felhívással fordulunk minden Kárpát-medencében élő magyar felé.

Az interaktív projekt célja a vírushelyzetben egy virtuális térkép létrehozása, hogy ilyen módon tudjunk megemlékezni az 1848/49-es eseményekről. Ahhoz, hogy a Google-térkép létrejöhesse, felhívással fordulunk a Kárpát-medence magyarjaihoz, kérünk minden ismerősünket, barátunkat, hogy a saját környezetében/falujában/régiójában látogasson el egy olyan emlékműhöz, ami valamilyen módon az 1848/49-es eseményekhez kapcsolódik, vagy ahol megemlékezéseket szoktak tartani, és fényképezze vagy videózza azt le.

A térkép pontossága és az adatok fontossága érdekében mindenkit arra kérünk, hogy röviden mutassa be az adott emlékművet, s ezt továbbítsa nekünk, az alábbi e-mail címre:

csemadokelsokezbol@gmail.com. Amennyiben videó készül, mutassák, mutassátok be az emlékművet, de rövid emlékező műsort is szívesen fogadunk, fénykép esetén rövid leírásban várjuk az emlékmű bemutatását, a pontos helyszínnel együtt (pontos címmel). A felvételeket 2020. április 12-ig várjuk. Fontosnak tartjuk, hogy ebben a nehéz helyzetben is megemlékezzünk azokról, akik a magyar szabadságért harcoltak az 1848-1849-es szabadságharcban.

Vetélkedő Madách-rajongók számára

Mivel a járványhelyzet nem engedi, hogy napjainkban személyesen látogathassák meg múzeumunkat, készítettünk Önöknek egy érdekes kvízzjátékot. A vetélkedő a múzeumunkra és az abban található kiállításra összpontosít, és több hónapon át fog tartani. Hetente egyszer (mindig pénteken), felteszünk Önöknek egy kérdést és a kastély Messenger-oldalára fogjuk kérni a helyes választ. A vetélkedő végén közzétehetjük az érintett résztvevők számát és a válaszokat. A legtöbb helyes választ küldő személy három ingyenes belépőt kap a múzeumunkba.

Az első kérdés márciusban:

Hány kúria/kastély volt a Madách család tulajdonában Alsósztrégován, és melyik évben épültek?

Forrás: <https://www.facebook.com/madachcastle>

Madách Imre:

Nem féltetek hazám!

Bár ellened tör frigye zsarnokoknak,
Bár ellened tör irigy szolgálhad,
Földönfutó népek megostromolnak,
Mint tengerár, megállsz, ha szikla vagy.
Nem féltetek, hazám!
Eldültél volna, mint cser a viharban,
Ha a végzet nem nézett volna ki,
Hogy élj; nem törtek meg véres csatákban
A balszerencse századévei.
Nem féltetek, hazám!
Ameddig áll Branyiszkód körakása,
Mint őráj harcaid emlékjele,
Regét mond róla a Kárpát vadásza,
S viharként leng rajt hősök szelleme.
Nem féltetek, hazám!
Ameddig látom Alföld rónaságát,
Felette multak délibábja kel,
Szent vér hízlalja lengő dús kalásztát,
És tápot a test, lélek benne lel.
Nem féltetek, hazám!
Az ősi bűn küldött ránk sujtoló kart,
A lánc helyét csak szent vér mossa le:
Hogy a jobb gyermek győzzön, Mózes elhalt
A pusztában s egy nemzedék vele.
Nem féltetek hát, hazám!

A Csemadok Nagykürtösi Területi Választmányának Facebook-profilja: <https://www.facebook.com/csemadokNTV/>
A Csemadok honlapja: www.csemadok-hu.eu; A Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet honlapja: csemadok.sk/intezet

E lapszám megjelenését a Bethlen Gábor Alap és a Kisebbségi Kulturális Alap - SZK támogatta.

KÜRTÖS Közéleti havilap. Kiadja a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. A kiadásért felel Balogh Gábor, a CSNTV elnöke, telefon: 0907/84 22 67. Főszerkesztő Bodzsár Gyula, telefon: 0918/19 63 37. Szerkesztők: Hrubík Béla, Balogh Gábor. Műszaki szerkesztő: Kliment Éva. Korrektúra: Németh Ágota. Levélcím: 991 28 Vinica, Nékyská 397/27. E-mail: csemadokntv@gmail.com. Telefon: 0907/85 62 96. Nyilvántartási szám: EV 1419/08. ISSN 1336-3972. IČO 00 419 621. Nyomda: Csemadok OV Velky Krtfš. Terjeszti: a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. Ára 0,50 EUR. Megjelenik 800 példányszámban. A szerkesztőség álláspontja nem minden esetben azonos az újságban közöltekkel. A kéziratok szerkesztésének, esetleges rövidítésének jogát fenntartjuk. A hirdetések tartalmáért és nyelvhelyességéért felelősséget nem vállalunk.